

Oriol CASALS PICH

LA TRAJECTÒRIA DEL PENSAMENT ECÒNOMIC DE
XAVIER SALA I MARTÍN

Treball Fi de Carrera
dirigit per la
Doctora Rosa Mª ALABRÚS

Universitat Abat Oliba CEU
FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS
Llicenciatura en ECONOMIA

2009

“Dedicat als meus pares, per haver-me recolzat i donat una formació acadèmica i humana durant tots aquests anys, al meu germà, per estar sempre al meu costat, a la meva parella, per l’ajut en l’accés en una de les conferències i la seva comprensió i, finalment, a la meva tutora per l’ajut, guia, dedicació, ànims i confiança que ha dipositat en mi en la realització d’aquest treball.”

ORIOI CASALS PICH

Resumen

En este trabajo se analizan temas actuales como la globalización, la crisis económica, el Estado del Bienestar, el crecimiento económico, la distribución de la riqueza, el libre mercado y la situación africana. Se trata, en definitiva, de un estudio a partir del análisis del pensamiento económico de Xavier Sala y Martín, fundamentalmente, a través de sus artículos de prensa, complementado con los libros escritos por él y el seguimiento de las campañas y proyectos de la Fundación "Umbele: un futuro mejor para África", de la cual es patrón fundador.

Globalización - Lobby – África - Crisis – Umbele – Intervencionismo – Capitalismo – Subsidios – Competitividad

Resum

En aquest treball s'analitzen temes actuals com la globalització, la crisi econòmica, l'Estat del Benestar, el creixement econòmic, la distribució de la riquesa, el lliure mercat i la situació africana. Es tracta, en definitiva, d'un estudi a partir de l'anàlisi del pensament econòmic de Xavier Sala i Martín, fonamentalment, a través dels seus articles de premsa, complementat amb els llibres escrits per ell i el seguiment de les campanyes i projectes de la Fundació "Umbele: un futur millor per Àfrica", del qual és patró fundador.

Globalització - Lobby – Àfrica - Crisi – Umbele – Intervencionisme – Capitalisme – Subvencions – Competitivitat

Abstract

In this work there are analyzed current topics like the globalization, the economic crisis, the State of the Well-being, the economic growth, the distribution of wealth, the free market and the African situation. It is a question, definitively, of a study from the analysis of the economic thought of Xavier Sala and Martin, fundamentally, across his articles of press, complemented with the books written by him and the follow-up of the campaigns and projects of the Foundation " Umbele: a better future for Africa ", of which he is the founding boss.

Globalization - Lobby - Africa - Crisis - Umbele - Interventionism - Capitalism - Subsidies - Competitiveness

Sumari

Introducció	9
CAPÍTOL I. CONTEXTUALITZACIÓ	11
1. Aproximació biogràfica	11
2. Xavier Sala i el liberalisme econòmic actual	14
CAPÍTOL II. LES CLAUS FONAMENTALS DEL PENSAMENT ECONÒMIC DE XAVIER SALA A TRAVÉS DE LA PREMSA	18
2.1. El model d'Estat liberal	18
2.2. Catalunya i l'Estat espanyol	20
2.3. Liberalisme i globalització per al Tercer Món	22
CAPÍTOL III. INTERVENCIONISME ESTATAL DAVANT LA CRISI ECONÒMICA ACTUAL?	26
3.1. Antecedents a la crisi econòmica actual	26
3.2. Possibles solucions a la crisi espanyola	28
3.3. La crisi actual i la crisi del 1929	31
CAPÍTOL IV. AJUT ECONÒMIC PER ÀFRICA	34
4.1. El drama africà i els diversos criteris per a ajudar	34
4.2. Les propostes d'Umbele	37
CAPÍTOL V. TRAJECTÒRIA DELS PROJECTES ESPECÍFICS D'UMBELE (2004- 2009)	40
5.1. Descripció dels projectes	40
5.2. Trajectòria de la tipologia i continguts dels projectes d'Umbele (2004-2009)	41
5.2.1. Ajut a refugiats de guerra (2004)	41
5.2.2. Formació professional (2004)	42
5.2.3. Ajut a refugiats de guerra (2005)	43
5.2.4. Promoció de la dona i recuperació nutricional dels infants a Dekese (2005)	44
5.2.5. Salaris per a estudiar (2005)	44
5.2.6. Promoció de la dona (2006)	46
5.2.7. Salaris per a estudiar a la Universitat (2006)	47
5.2.8. Microcrèdits (2006)	48
5.2.9. Projectes 2007	48
5.2.10. Projectes 2008	50
5.2.11. Projectes 2009	50
Conclusions	51
Bibliografia	57
Annexos	66

Introducció

Xavier Sala i Martín és un brillant economista català que col·labora amb diferents organismes internacionals i assessora a molts governs i institucions. Contertulià habitual de programes de ràdio i televisió té una gran capacitat de comunicació oral, que també palesa mitjançant la seva docència universitària i de les seves conferències, i, al mateix temps, de comunicació escrita, creant, tot sovint, controvèrsia amb els seus articles apareguts en diferents diaris i revistes.

Polifacètic, inquiet i infatigable s'apunta a tot. La darrera temptació a la qual ha caigut rendit és la de formar part de la Junta directiva del Futbol Club Barcelona. És tan mediàtic i surt tant en els mitjans de comunicació que m'ha influït decisivament a l'hora de realitzar aquest TFC fonamentat en l'estudi del seu pensament econòmic a través de la premsa i alguns dels seus llibres.

El primer que em vaig plantejar a l'hora d'estudiar el pensament d'una persona com Sala, era la possibilitat de fer-li una entrevista. Vaig creure que seria igual d'accessible com quan surt per la televisió o parla per la ràdio. Quina ingenuïtat per part meva! Després de seguir-li la pista, assistir a conferències seves, prendre nota de les seves afirmacions en diferents actes..., vaig poder veure'l i saludar-lo personalment i constatar la impossibilitat de fer-li l'entrevista tant desitjada¹.

Amb tot he pogut desbrossar el seu pensament, majoritàriament, mitjançant les seves publicacions i articles de premsa que m'han permès conèixer les respostes del seu pensament liberal als grans problemes econòmics i polítics del món actual.

¹ Vegeu annex, Doc.1 pàg.66. Adjunto l'entrevista que, de bon començament, pretenia fer, personalment, al Sr. Sala, fruit de les meves inquietuds en relació a les desigualtats existents en el món actual, els diferents ritmes de creixement econòmic i com pot afectar-nos a tots plegats la crisi actual.

CAPÍTOL I. CONTEXTUALITZACIÓ

1. Aproximació biogràfica

Xavier Sala Martín (Cabrera de Mar, 1962) és llicenciat en Economia per la UAB (Universitat Autònoma de Barcelona), màster en Finances Internacionals i doctor en Economia per la Universitat de Harvard (amb la tesis del 1990 titulat “*On Growth and States*”). Exerceix de catedràtic a la Universitat de Colúmbia i és professor visitant a la Universitat Pompeu Fabra. També ha estat professor a les Universitats de Yale i Harvard. Segons l’*ISI (Essential Science Indicators)* de l’any 2002 se’l classificava en el vuitè lloc de la llista dels mil economistes més citats en el món.²

La seva recerca es centra en els camps del creixement econòmic, la distribució mundial de la renda, l’economia de la salut, la seguretat social, la teoria monetària, les finances internacionals, la pobresa, les desigualtats socials i desenvolupament econòmic, especialment a l’Àfrica.

És coautor, juntament amb Robert J. Barro, d’un dels llibres sobre creixement econòmic més venuts: *Economic Growth* (1995) (traduït a sis llengües). També ha escrit: *Apuntes de Crecimiento Económico* (1994) i *Economía Liberal per a no economistes i no liberals* (2001). A més, és autor de molts articles d’investigació. Entre els més destacats hi han: *The Disturbing "Rise" of Global Income Inequality* (2002), *The World Distribution of Income: Falling Poverty and... Convergence, Period* (2006), *Convergence* (1992)... Ha escrit nombrosos articles a *La Vanguardia* des de l’any 2000 i també ha col·laborat amb anterioritat (1998-2000) a *El Periódico*, *Expansión* i *Revista Pública*. Actualment és contertulià a RAC-1 al programa *Versió RAC-1*, presentat per Toni Clapés.

Ha estat guardonat amb el premi *Juan Carlos I d’Economia* (2004) com a millor economista d’Espanya i Llatinoamèrica, i ha rebut premis entre els que destaquen: el premi *Reflexiones* al millor article (“Limitar Nuestra Libertad” de 17/10/05) sobre assumptes sanitaris publicats per la premsa espanyola durant l’any 2005, concedit

² SALA I MARTÍN, X., *Economía liberal per a no economistes i no liberals*, Dèria Editors, 2ona edició, Barcelona, novembre de 2007;

GRAUPERA, J., *Converses amb Xavier Sala Martín*, Editorial DAU, 4ª edició, Barcelona, febrer de 2008;

<http://www.columbia.edu/~xs23/catala/articles/articles.htm> a 08/07/09;

http://es.wikipedia.org/wiki/Xavier_Sala_i_Mart%C3%ADn a 07/08/09.

per la “Revista Sanitària 2000” i la farmacèutica sueca “Astra Zeneca”, premi *Conde Godó de Periodisme* (2003) per l'article “La esperanza de África” publicat a *La Vanguardia* el 07/02/01, i el premi *Fundación Banco Herrero* (2002) al valorar a Sala “pel seu currículum d'excel·lent en el camp del coneixement econòmic, sobretot en el terreny de la investigació sobre el creixement econòmic”³.

A nivell social, és fundador i president “d'Umbele. Un futur per Àfrica”, una ONG destinada a ajudar al poble africà mitjançant donacions solidàries de particulars. L'any 2004 fou nomenat membre del Consell de l'empresa Telefónica a Catalunya. Actualment col·labora amb el Fons Monetari Internacional (FMI), el Banc Mundial (BM) i el Fòrum Econòmic de Davos i l'any 2008 fou editor del *Global Competitiveness Report*, del *World Economic Forum*. També assessora diversos governs de l'Àfrica i Amèrica Llatina.

A nivell esportiu, va ser president de la Comissió Econòmica Estatutària del Futbol Club Barcelona (2004). Després va ser també nomenat president del mateix club durant 27 dies (juliol-agost de 2006). Finalment, des de l'abril de 2009 forma part de la junta directiva del Barça i assessora al seu president Joan Laporta.

Font: *El Mundo Deportivo* a 22/04/09 per KAP

Una de les característiques que el distingeixen i li donen un toc d'extravagància és una de les seves grans afeccions: col·leccionar americanes. Les du de tot tipus i colors. Per moltes persones són estridents i fora de lloc. A ell però, li aporten personalitat i funcionalitat. Una vegada tal com ell afirmà al programa “Entre Línies” de Televisió de Catalunya, va arribar a amenaçar en anar disfressat de pastoret al Fons Monetari Internacional en cas de no deixar-lo anar vestit com volia. Segons el que ell mateix ha explicat en programes de radio o televisió en col·lecciona més de

³ “La Nueva España”, Editorial Prensa Asturiana, a 08/06/02

350, i les té ordenades a partir dels colors de l'Arc del Cel⁴. A cadascuna de les americanes les titula amb diferents noms. Personalment, vaig poder constatar com, en una de les conferències, en lluïa una intitolada "La Sirenita"⁵ (per ser blava amb escates) tal i com va relatar al públic assistent. Argumentà que quan era més jove es passava molt de temps estudiant als Estats Units, fora de casa seva. Quan tornava, la família i els amics li comentaven que el veien antiquat. Des de llavors, reivindica que seguir la moda comporta el perill d'esdevenir-se un esclau⁶.

També té un punt de supersticions ja que en la conferència de l'Europorc 2009, una de les preguntes cloenda que li feren fou per l'americana que portaria el dia de la final de la Lliga de Campions, responent que "una verda que ja havia dut el mateix any a les altres finals, és a dir, a la Copa del Rei i el Barça-Madrid obtenint resultats satisfactoris"⁷.

No obstant, no creu que en el futbol existeixi el factor sort. En una ocasió, vaig tenir la oportunitat de parlar un moment amb ell i li vaig dir: "Aviam si tenim sort i guanyem la triple corona". Ràpidament em va apuntalar: "De sort no en necessitem, segur que guanyarem perquè són els més bons", mostrant-se en tot moment confiat amb els jugadors.

Vull explicar, com a anècdota, el fet que a la conferència de l'Europorc 2009, celebrada a Vic, enmig de l'acte li sonà el telèfon mòbil amb l'himne de la Champions League! El fet provocà les rialles dels assistents, la meva inclosa.

Té una filla molt important per ell. Es diu XVII Úrsula. Decidí el nom pensant que d'aquesta manera s'entendria en tots els idiomes i cultures. A casa seva parlen en català, fruit d'això la XVII Úrsula comentà en un programa de televisió que el castellà no el sap gaire, tan sols l'anglès i el català.

És una persona insaciable i poc convencional. Sovint sol argumentar que, inicialment, de jove, va estudiar economia per tal de guanyar diners, tenint com a referent al seu oncle Joan. No obstant, avui dia, és un home compromès i preocupat per les desigualtats, tal i com es reflecteix a partir del seu projecte Umbele⁸.

⁴ Programa TV3 "Entre línies" a 20/04/09

⁵ Conferència de Xavier Sala Martín a la Universitat Pompeu Fabra. 28/04/09

⁶ GRAUPERA, J., *Converses amb Xavier Sala Martín...*p.p: 195-197

⁷ Conferència Europorc 2009 de Xavier Sala Martín. 25/05/09.

⁸ Programa TV3 "Entre línies" a 20/04/09

2. Xavier Sala i el liberalisme econòmic actual

Xavier Sala i Martín s'autoproclama defensor del liberalisme econòmic tot i que és molt conscient de les connotacions negatives que sovint comporta una afirmació d'aquest tipus. Per a molts, seguir les idees inicialment postulades per A. Smith a *La riqueza de las naciones* significa una manca d'altruisme i de responsabilitat en relació a l'entorn social i, al mateix temps, pot semblar que la persona liberal s'identifiqui amb l'afany de lucre personal i l'egoisme. La realitat del pensament de Sala és molt més complexa i s'allunya de la simplicitat de frases com aquestes.

Una de les principals argumentacions de Sala és la de no manifestar-se partidari de la intervenció estatal i, en canvi, de defensar la liberalització dels mercats i un marc favorable a la competència entre empreses. Aquesta lliure competència comportaria el progrés. En cas contrari, el limitaria. Per què? Segons Sala la tendència natural del lliure mercat genera la possibilitat d'obtenir beneficis i les "ganes per a fer-se el més ric possible" passen per "inventar un instrument de gran necessitat i d'una gran demanda". Aquest procés, generaria, a llarg termini, una millora social. En aquest context de liberalisme no veuria tampoc factible el desenvolupament dels monopolis. Considera que són negatius perquè per una banda limitarien la producció, amb el consegüent risc que la qualitat disminuís per l'escassa existència de competència i, per l'altra, per la fixació d'uns preus no sempre satisfactoris pels consumidors⁹.

El paper de l'Estat en el marc del liberalisme econòmic actual hauria de garantir, de forma genèrica, el dret a la propietat privada i a la propietat intel·lectual, la competència entre empreses evitant la proliferació dels monopolis, evitar l'abús dels impostos perquè frenen massa el consum i sobretot la igualtat d'oportunitats. Només si es palesen dificultats a l'hora d'aconseguir-la, Sala veuria factible l'aplicació d'un sistema fiscal progressiu, per tal que els que guanyin més diners paguin més impostos i poder així obtenir unes quantitats que després s'atorgarien als desprotegits en forma de subsidis. Aquest sistema però hauria de ser parcial i al mateix temps progressiu ja que una igualació excessiva dels resultats finals comportaria la reducció d'incentius¹⁰.

⁹ SMITH, A., *La riqueza de las naciones*, Alianza editorial, Madrid, 2002

SALA I MARTÍN, X., *Economía liberal per a no economistes i no liberals...*p.p.: 17-35.

¹⁰ SALA I MARTÍN, X., *Economía liberal per a no economistes i no liberals...*p.p: 53-65;

SALA I MARTÍN, X., *Apuntes de crecimiento económico*, Antoni Bosch editor, 1ªedició, Bcn 1994.

Sala no veu gens clares les subvencions estatals de forma reiterada. No comparteix una política econòmica repetitiva en matèria de regulació i de pujada d'impostos. Segons ell, aquests procediments poden desencadenar l'abstinença o el col·lapse i la manca d'estímul. Fins i tot portar a la davallada de la qualitat i a la fabricació de productes irrellevants per al consum. Un estat que elevi massa els impostos pot fer trontollar i disminuir les inversions i les adquisicions dels particulars¹¹.

D'altra part corrobora i s'identifica en algunes de les afirmacions de Paul Krugman en aquest sentit: "L'esperit mercantil i l'afany de lucre han fet més bé per moltíssima gent pobre que tot l'ajut humanitari concedits per tots els diferents governs i ONG's del món juntes"¹². És a dir, si, segons aquests economistes, la globalització i el lliure mercat arribés plenament al Tercer Món, aquest tindria uns beneficis més grans. Si aquest no pogués afrontar la competitivitat dels països més desenvolupats o del Primer Món, s'hauria de compensar als més desfavorits buscant feines alternatives en els diferents sectors de l'economia i potenciar al màxim la inserció d'aquests països en els mercats exteriors. Aquesta seria la tasca que haurien de dur a terme els governs i no deixar-se influenciar tant per determinats grups o *lobbies* de pressió. Així es reduiria la pobresa i la misèria en el món, i, en particular, en el continent africà¹³.

Al igual que en el seu dia ho va escriure John Stuart Mill, Sala pensa que perquè un sistema econòmic sigui just, a priori, ha d'haver-hi un sistema polític propici, liberal i democràtic. Així Stuart Mill ho argumentava en el seu llibre *La Libertad* :

La lucha entre la libertad y la autoridad es el rasgo más saliente de esas partes de la Historia con las cuales llegamos antes a familiarizarnos, especialmente en las historias de Grecia, Roma e Inglaterra. Pero en la antigüedad esta disputa tenía lugar entre los súbditos o algunas clases de súbditos y el Gobierno. Se entendía por libertad la protección contra la tiranía de los gobiernos políticos. Se consideraba que éstos (salvo en algunos gobiernos democráticos de Grecia), se encontraban necesariamente en una posición antagónica a la del pueblo que gobernaban. El Gobierno estaba ejercido por un hombre, una tribu o una casta que derivaba su autoridad del derecho de sucesión o de conquista, que en ningún caso contaba con el asentimiento de los gobernados y cuya supremacía los hombres no osaban, ni acaso tampoco deseaban, discutir, cualesquiera que fuesen las precauciones que tomaran contra su opresivo ejercicio. Se consideraba el poder de los gobernantes como necesario, pero también como altamente peligroso;

¹¹ SALA I MARTÍN, X. : *Economía liberal per a no economistes i no liberals...*p.p. : 29-35.

¹² SALA I MARTÍN, X. : *Economía liberal per a no economistes i no liberals...*p.p. 15

¹³ *Ibidem*.

como un arma que intentarían emplear tanto contra sus súbditos como contra los enemigos exteriores. Para impedir que los miembros más débiles de la comunidad fuesen devorados por los buitres, era indispensable que un animal de presa, más fuerte que los demás, estuviera encargado de contener a estos voraces animales. Pero como el rey de los buitres no estaría menos dispuesto que cualquiera de las arpías menores a devorar el rebaño, hacía falta estar constantemente a la defensiva contra su pico y sus garras. Por esto, el fin de los patriotas era fijar los límites del poder que al gobernante le estaba consentido ejercer sobre la comunidad, y esta limitación era lo que entendían por libertad. Se intentaba de dos maneras: primera, obteniendo el reconocimiento de ciertas inmunidades llamadas libertades o derechos políticos, que el Gobierno no podía infringir sin quebrantar sus deberes, y cuya infracción de realizarse, llegaba a justificar una resistencia individual y hasta una rebelión general. Un segundo posterior expediente fue el establecimiento de frenos constitucionales, mediante los cuales el consentimiento de la comunidad o de un cierto cuerpo que se suponía el representante de sus intereses, era condición necesaria para algunos de los actos más importantes del poder gobernante¹⁴.

Efectivament, Sala coincideix amb que les tiranies actuals que s'exerceixen a diferents països de les àrees més endarrerides del món actual tenen règims polítics corruptes. Per això sosté que cal que els governs prenguin l'iniciativa i garanteixin un marc on la llibertat, la creació d'empreses, l'entrada al lliure mercat, juntament amb l'aboliment de la corrupció i de tota activitat perjudicial per al país siguin protagonistes. Aquest seria el primer pas per aconseguir sortir de la misèria de molts dels països pobres especialment del continent africà.

Malgrat tot, no és possible instaurar-ho perquè a Àfrica hi ha molts problemes de fons: tenen un mal govern, mala administració, l'economia no funciona, no cobren impostos, la gent s'escaqueja, no hi ha institucions capaces de mantenir la llei i l'ordre, la violència, les guerres, les malalties, la manca d'infraestructures, l'educació, els incentius a formar i fer créixer empreses.

D'aquests mals, Xavier Sala en destaca les guerres i la violència les quals impossibiliten a les empreses dels països rics d'anar-hi a invertir. Per altra part Sala creu que ja n'hi ha prou d'inculpar de tots els mals a la colonització i a la descolonització desenvolupades al llarg de l'història:

No ho sé si hi ha responsabilitat, però la gent ha colonitzat mil llocs. Catalunya ha estat colonitzada uns quants cops i no ens matem amb matxet. Els africans sempre es queixen de la colonització: arriba un dia que has de superar-ho pel teu compte i tirar endavant. Arriba un dia en

¹⁴ STUART MILL, J., *Sobre la llibertat*, Editorial Sarpe, Madrid, 1984, p.p.: 27-28

que t'has de convertir en adult, i deixar de donar la culpa de com estàs als altres. Els africans han de deixar de donar totes les culpes als blancs¹⁵.

Una de les crítiques de Sala es projecta contra tots aquells “globòfobs” que pretenen impedir la difusió de la globalització per fer-la responsable de l'escalfament de la terra i dels desajustos en relació a la disminució de recursos. Davant d'aquests postulats considera que els diners es malmeten massa en pro de la causa ecologista quan, en realitat, moltes d'aquestes inversions podrien ajudar als països més pobres. A més a més, creu que per afrontar aquestes externalitats es pot intervenir-hi mitjançant l'aplicació d'impostos dissuasius o bé la promoció a la investigació en desenvolupar energies alternatives i més netes, però mai mitjançant el tancament de les fronteres:

Si bé no resulta clar que les economies tancades respectin més l'entorn natural, el que sí és clar és que les preocupacions per l'entorn ecològic augmenten quan la gent assoleix un grau de benestar econòmic. I el millor exemple el tenim en els mateixos grups ecologistes. Una ullada ràpida als tripulants del *Rainbow Warrior* (el vaixell estrella de *Greenpeace*) ens mostra que els presumptes defensors de l'ecologisme són ciutadans de països rics i d'extracció social més aviat alta. L'explicació és ben simple: quan un és pobre, l'únic que el preocupa és trobar menjar i que no se li morin els fills. Només quan un assoleix un nivell mínim de renda i benestar es pot permetre el luxe de preocupar-se per si la platja està neta o si els dofins cauen a les xarxes de tonyines. A més, per a netejar o no embrutar el medi ambient són necessaris uns diners i uns recursos que els països pobres no tenen. Per tant, la millor manera de vetllar pel medi ambient és generar riquesa als països pobres i, com ja hem dit, això no s'assoleix barrant el pas a les forces de la globalització¹⁶.

Per últim, Sala es ratifica amb la transcendència que els governs en general han de donar a la innovació i a la tecnologia, com a variables fonamentals per al progrés. Si això és vital per als països amb un gran creixement econòmic, també ho ha de ser pels països més endarrerits.

¹⁵ GRAUPERA, J., *Converses amb Xavier Sala Martín...* p.p.: 108.

¹⁶ SALA I MARTÍN, X., *Economia liberal per a no economistes i no liberals...* p.p.: 111.

CAPÍTOL II. Les claus fonamentals del pensament econòmic de Xavier Sala a través de la premsa

2.1.El model d'Estat liberal

Xavier Sala no és partidari dels impostos elevats ni de les subvencions. Pensa que malgrat la càrrega tributària elevada del nostre país no hi han bons serveis ni en la sanitat, ni en les infraestructures, ni en el sistema educatiu, etc. Per això, a la pràctica, els catalans i els espanyols han de recórrer als serveis privats o al pagament d'elevats peatges a les autopistes¹⁷.

El gran intervencionisme de l'Estat fa que els empresaris es dediquin més a mantenir bones relacions per interessos amb els polítics i gent d'influència que a preocupar-se per a la creativitat i competitivitat¹⁸.

A més de l'oferta i la demanda hi ha més variables que poden, en un moment donat, modificar o alterar una determinada conjuntura. Seguint a l'economista Larry Summers, Sala té en compte les emocions com l'esperança i la por. Ambdós casos "si no es balancegen acaben tenint greus conseqüències"¹⁹. A curt plaç, tot sembla indicar que les persones es comporten amb confiança i positivisme. Mentre que a llarg plaç, cal destacar com les pors sovint perjudiquen el creixement econòmic i limiten l'augment del benestar de les persones i dels països que no entenen la globalització²⁰.

Un altre aspecte amb el qual Sala creu és el de la promoció del sector privat on els empresaris i els membres que componen el capital empresarial, no són regulats ni dirigits per l'Estat a diferència del món funcional. Per això tenen més motivació i competitivitat per a crear creixement econòmic. D'aquesta manera si les empreses "no fan les coses bé, els compradors pensen que amb uns gestors diferents faran pujar la cotització. Això manté desperts als actuals directius i protegeix als accionistes".

¹⁷ SALA I MARTÍN, X., "Por si las moscas". La Vanguardia 17/08/05

¹⁸ SALA I MARTÍN, X., "El gran poder de la libertad". La Vanguardia 10/02/05

¹⁹ SALA I MARTÍN, X., "Entre el miedo y la esperanza". La Vanguardia, 17/06/06

²⁰ *Ibidem*.

Si l'Estat aplica una regulació excessiva l'únic que crea - amb paraules de Salasón llocs de treball en el sector públic amb el consegüent augment de la taxa d'atur per l'augment de les jubilacions anticipades i la disminució en la creació de treball en el sector privat. Es remet en el cas de Suècia per a justificar-ho²¹.

A més a més, també condemna l'elevat intervencionisme estatal dels governs socialistes que governen com si d'un monopoli es tractés. Fins i tot controlen els mitjans de comunicació i, per tant, "les llibertats queden amenaçades per unes persones que a vegades actuen amb tal impunitat, que fan abús de poder amb els diners de tots"²².

En canvi, opina que l'Estat ha de potenciar l'ensenyament per tal d'assegurar el talent potencial de les persones i la igualtat d'oportunitats. El problema no radica només en que es destinin més recursos en aquest sector, sinó ser conscients que el sistema ha de ser una garantia de "la veritable justícia que requereixen els ciutadans"²³.

Un altre aspecte que interessa a Sala és la difusió de la tecnologia. També considera que l'Estat l'ha de promoure. Per això planteja la teoria de Geoffrey Lloyd i Nathan Sivin sobre l'estancament xinès:

Els coneixements a la Xina estaven en mans d'una burocràcia feudal (el mandarinato) del qual la seva missió era controlar i administrar aquest país. És a dir, l'Estat decidia què es devia estudiar i com s'havia de fer. La monopolització dels coneixements i l'educació per part del funcionariat va fer que desaparegués el pensament lliure i independent i l'escepticisme sistemàtic que es requereix per a que sorgeixin les idees i la innovació²⁴.

Pensa en el model americà com alternativa eficient i brillant a partir del "sistema d'incentius que porta a buscar l'excel·lència per part de cada universitat i escola, i aquest és la competència"²⁵. La competitivitat educativa nord-americana, des de les escoles a les Universitats, entre el sector privat i públic genera una rivalitat que afavoreix la qualitat: "la gran rivalitat que tenen entre elles per a portar als millors alumnes, contractar al millor professorat, rivalitat en els plans d'estudis i la competència per aconseguir financiació pública els porta a realitzar coses útils per a

²¹ SALA I MARTÍN, X., "Pájaro de tóxicos excrementos". La Vanguardia 17/09/05;
SALA I MARTÍN, X., "Suecia: ¿espejo o espejismo?". La Vanguardia 17/02/2006.

²² SALA I MARTÍN, X., "No votaré socialista". La Vanguardia 17/05/07

²³ SALA I MARTÍN, X., "Un mar de mediocridad". La Vanguardia 17/01/05

²⁴ SALA I MARTÍN, X., "Funcionarios doctrinales". La Vanguardia 11/01/09

²⁵ SALA I MARTÍN, X., "Un gran sentido del humor". La Vanguardia 17/11/06

la societat²⁶. Mentre a Europa continental no és així. Les subvencions venen dictaminades per els governs centrals i el professorat és funcionariat. Les corrents de pensament que indiquen que el sistema d'EE.UU és només més beneficiós per a les persones riques, Xavier Sala i Martín ho rebut de la següent manera:

Tots els ciutadans americans tenen dret a assistir a una universitat pública gratuïta (i moltes d'aquestes són líders mundials), el Govern Federal gasta uns 100.000 milions de dòlars en beques, el 25% dels fills de famílies pobres van a la universitat i, les millors universitats privades són gratuïtes per als estudiants de les famílies més desfavorides²⁷.

Cara al futur pensa que el sistema europeu està condemnat a restar en la mediocritat si no s'apliquen mesures de competitivitat, clau del desenvolupament i innovació. És més, Xavier Sala argumenta que els governs socialistes, a Espanya des de 2004, han provocat més perjudicis als més humils per ignorar als estudiants bons i a la vegada pobres, "ja que els rics poden pagar-se escoles privades que agrupin per nivells"²⁸.

2.2.Catalunya i l'Estat espanyol

Tal com afirma l'economista Robert Shiller: "Les forces de la globalització tendeixen a premiar als cosmopolites i a castigar als localistes". Per aquest motiu Sala, seguint a Schiller, aposta perquè Catalunya sigui menys localista ja que sinó "estem remant contra corrent"²⁹. No comparteix el paquet de mesures que vol adoptar Espanya des de 2006 per tal d'impedir que "empreses estrangeres controlin sectors estratègics com l'energia"³⁰. Al mateix temps es mostra contrari a les posicions dels governs europeus de protegir les seves respectives indústries nacionals. Considera que els governs cedeixen davant de les pressions dels *lobbies* nacionals a favor de l'aplicació de polítiques proteccionistes que a llarg termini afectaran negativament als consumidors amb productes més cars. També hi ha el perill de que "les empreses protegides no tinguin necessitat d'innovar i millorar, cosa que degenera en una espiral de proteccionisme i ineficiència"³¹. Per això fa una crida per abolir aquestes mesures i instaurar les del lliure mercat i ressalta com els propis europeus no acaben de creure en la Unió Europea ja que:

²⁶ SALA I MARTÍN, X., "Un gran sentido del humor". La Vanguardia 17/11/06

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ SALA I MARTÍN, X., "Universal+igual= mediocre". La Vanguardia 10/11/08

²⁹ SALA I MARTÍN, X., "¿Localista o cosmopolita?". La Vanguardia 17/11/07

³⁰ SALA I MARTÍN, X., "¡Competencial!". La Vanguardia 8/03/06

³¹ *Ibidem*.

Mentre les coses van bé, tot el món és solidari. Però quan van maldades, els governs s'obliden del projecte comú i tan sols es preocupen de la indústria nacional oblidant que si són europeus de veritat, què més dóna que el propietari d'una empresa sigui francès, alemany o espanyol?³².

Davant del debat generat a l'entorn de l'economia catalana, moltes són les argumentacions esgrimides, des de la manca de lideratge i d'ambició autòctones fins a l'escassa inversió per part de Madrid en les nostres infraestructures.

Xavier Sala considera que ambdues creences són certes tot i que la nostra voluntat identitària pot ser la base de la nostra recuperació. Per a reflectir aquesta idea es remet a l'obra *Teoria i estructura social*, escrita per un professor de la Universitat de Yale, Robert K. Merton destacant dos tipus de lideratge: el cosmopolita i el localista.

Mentre que els cosmopolites tenen un marc de referència universal, reben influències de tot el món, relacionen la seva conversa amb el que succeeix al planeta, no mostren interès per a les noves persones que arriben a un poble, parlen de les seves ciutats com si anessin a marxar en qualsevol moment, la base del seu èxit resideix en la capacitat i triomfen per la seva vàlua i resten importància a la competència, els localistes tenen un marc de referència més local, reben influències del seu entorn més pròxim, la seva conversa la relacionen amb el que passa a la seva ciutat, quan entra una persona al poble volen saber qui és i volen tenir a tot el món controlat, parlen de la seva ciutat com si fos el nucli de l'univers, obtenen l'èxit a través de l'amistat i popularitat i triomfen per les seves connexions i busquen la protecció³³.

Pel que fa a Catalunya, Sala creu que el seu comportament és de caire absolutament localista. Això fa que disminueixi la nostra competitivitat i per tant, sigui conseqüència de la nostra falta de creixement econòmic. "L'obsessió per un Estat del Benestar provoca aversió al risc i una ansietat malaltissa per la seguretat, sense entendre que sobre els fracassos moltes vegades es fonamenten els futurs èxits"³⁴. Per aquest motiu, expressa un pla de finançament independent més eficient per Catalunya, amb un grau d'acceptació satisfactori entre la majoria de les forces polítiques. El model es basa en que Catalunya ha de tenir una agència tributària pròpia ja que "a més de donar-li poder de negociació, això la protegiria davant de les potencials arbitriarietats de futurs governs radicals espanyols"³⁵. Així Catalunya hauria de tenir el poder decisor sobre els impostos per tal de poder fomentar el

³² SALA I MARTÍN, X., "¡Competencia!". La Vanguardia 8/03/06

³³ SALA I MARTÍN, X., "¿Localista o cosmopolita?". La Vanguardia 17/11/07

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ SALA I MARTÍN, X., "Proposta de finançament". La Vanguardia 17/04/05

creixement i benestar de la societat catalana. En contrapartida, Catalunya hauria de “destinar una quantitat de diners al Govern espanyol, la part proporcional de les despeses indivisibles centrals”³⁶. A més, Catalunya aportaria una quantia en concepte de contribució addicional (anomenada quota de solidaritat) com a suplement del punt citat anteriorment.

Els principis pels quals es regiria aquesta contribució addicional serien essencialment dos: un seria el d'igualtat i l'altre el de l'eficiència. El primer s'obtidria a partir del total de la recaptació de l'Estat distribuïda després de forma igualitària entre tots els habitants. Per a realitzar-ho caldria redistribuir-lo mitjançant la població relativa. El segon principi seria el d'eficiència, basat en la productivitat de Catalunya, segons el PIB relatiu. Al principi es donaria la mateixa importància a les dues variables, és a dir, població i productivitat, però amb el temps es potenciaria el factor eficiència. En el cas de convergir la renda d'Espanya amb la de Catalunya, la contribució addicional s'anul·laria, i, en el cas de no convergir, cada vegada la contribució addicional disminuiria. D'aquesta manera, s'incentivaria la recerca de la productivitat i de la veritable eficiència de la resta dels territoris i aquesta contribució no es perpetuaria. És la opció més solidaria per aconseguir l'objectiu de creixement econòmic del país.

2.3. Liberalisme i globalització per al Tercer Món

Si al llarg de l'època moderna els emperadors xinesos controlaven la producció, els intercanvis i la introducció dels avenços tecnològics, amb la consegüent limitació del creixement econòmic, i posteriorment el socialisme pràcticament va fer el mateix, avui dia l'obertura dels mercats a l'exterior ha permès la importació de tecnologia i capital per exportar productes industrials basats en mà d'obra barata i ha repercutit en una eradicació de la pobresa:

S'ha introduït analitzant les necessitats internes del país, sense cap mena d'imposició per cap institució ni país influent; el tercer factor és la forma d'introduir-ho, lenta i progressivament, mitjançant el *learning by doing*, és a dir, provant-ho en una regió i, si funciona, extrapolant-ho a tot el territori, i no com el model rus, anomenat *big bang*, que és introduir-ho de cop (menys efectiu); i, el quart i últim factor és el de socialisme de mercat, que ha afavorit “l'harmonia social, reduint desigualtats entre persones, regions, sexes i ètnies”³⁷.

³⁶ SALA I MARTÍN, X., “Proposta de finançament”. La Vanguardia 17/04/05

³⁷ SALA I MARTÍN, X., “El fin del “milagro” chino”. La Vanguardia 13/06/05

Tots aquests factors han conduït segons Sala al creixement accelerat de la Xina actual. Això ha generat inquietuds entre els dirigents dels països rics i del Fons Monetari Internacional. Fins i tot alguns dels seus integrants han proposat la intervenció econòmica a la Xina per tal de regular el despertar del “dragó asiàtic” i evitar una competència excessiva en relació al primer món. Però Sala no n’ha estat mai partidari d’aquesta intervenció a Xina. En cas d’introduir mesures proteccionistes es generaria una crisi mundial, ja que el superàvit xinès és emprat per a comprar deute americà. Els EE.UU. llavors, haurien de recórrer a préstecs d’empreses privades, augmentarien els tipus d’interès i els particulars no podrien fer front als deutes, sobretot els hipotecaris, fet que desencadenaria amb l’esclat de la bombolla immobiliària. En definitiva si la globalització i la liberalització ha contribuït al “miracle xinès”, també ho pot ser per d’altres països i continents.

En relació a la postura d’Evo Morales, president de Bolívia, quan el dia 1 de maig de 2006 va decretar que “el petroli i el gas natural passessin a ser propietat dels bolivians”, tampoc creu que aquesta sigui una bona solució per a la millora de la situació econòmica boliviana. Recorda que les empreses estrangeres:

Varen comprar els drets d’explotació a un preu que acordaren amb el govern bolivià. El que tindria que realitzar el govern si no està d’acord amb els preus no és expropiar, sinó renegociar els contractes d’acord amb la legislació internacional sol·licitant un preu més just³⁸

Per tant, expropiar-les “allunyaria la inversió exterior i els més perjudicats seran els consumidors bolivians, ja que precisen de tecnologia estrangera per a progressar”³⁹. Com alternativa de creixement i progrés Sala proposa a Evo Morales que: “els diners que obtingui en cas d’expropiar els recursos a les empreses estrangeres i d’explotar-les l’Estat”, els renunciï repartint aquests ingressos entre els seus ciutadans⁴⁰.

Pel que fa al continent africà, “els nivells de pobresa extrema han descendit del 46% al 1995 al 37% al 2007”⁴¹. Els principals factors d’aquesta millora són: primer, perquè la majoria de països africans són cada cop més democràtics, malgrat encara no són immunes a problemes de corrupció, inestabilitat i ineficiència del sector públic; segon, perquè la inflació està per sota el 10%, els dèficits fiscals han estat eliminats i les balances comercials més equilibrades (ja que són grans exportadors de matèries primes i a alguns països de petroli, malgrat després al ser grans

³⁸ SALA I MARTÍN, X., “La maldición de los recursos naturales”. La Vanguardia 17/05/06

³⁹ Ibídem.

⁴⁰ Ibídem.

⁴¹ SALA I MARTÍN, X., “Soplan vientos de Esperanza”. La Vanguardia 17/03/08

importadors de petroli la balança s'equilibri); en tercer lloc, la condonació del deute ha contribuït a agreujar menys la crisi i crispació davant el fort deute en que es trobaven els governs africans; en quart lloc, l'entrada de les noves tecnologies ha permès a l'Àfrica de millorar el seu entorn competitiu i poder d'aquesta manera, guanyar més diners tenint un entorn i infraestructures més eficient; i, finalment, el cinquè factor que destaca és l'aparició de Xina, que és un gran inversor on a més concedeix uns crèdits amb menys condicions que el Banc Mundial o el FMI⁴². En canvi, la situació xinesa ens indica que un país que l'any 1975 era més pobre que Àfrica i ara és una de les grans potències mundials emergents.

Si Àfrica entrés en la dinàmica de la globalització, tindria més tecnologia i hospitals segons Sala. Al no ser així, els africans no poden "importar antiretrovirals genèrics" degut a la manca d'hospitals que els puguin distribuir⁴³. Un millor accés d'Àfrica als productes agrícoles i als circuits comercials del Primer Món rebaixaria la fam i la mort per inanició.

Es calcula que l'eliminació de la protecció agrícola a Europa i Estats Units augmentaria el PIB africà uns 100.000 milions d'euros anuals. És important recordar que el deute africà que es busca condonar ascendeix "tan sols" a 130.000 milions. En aquest sentit, seria important que les ONG's que intenten moldejar l'opinió pública a favor de la condonació del deute, dediquessin una part important de les seves energies a crear un moviment d'oposició al pernicios (i costós) proteccionisme dels països rics⁴⁴.

Per a solucionar la marginació africana es podria incentivar a les empreses farmacèutiques per a que investiguin i generin les vacunes i medicació necessàries per a curar les malalties del continent. Les fórmules per aconseguir-ho passen per a la cooperació dels països rics en la recaptació d'un fons comú per a poder pagar els medicaments a preu de mercat i que les empreses puguin treure'n beneficis i estiguin motivades en investigació i desenvolupament d'aquests fàrmacs, per tal de que els medicaments resultants es donin als països africans gratuïtament. D'aquesta manera es solucionaria el problema més eficientment, evitant la gran corrupció i que els diners fruit de les donacions s'inverteixin en armament. A més, els medicaments entregats tindrien garantia d'èxit, perquè s'haurien realitzat per a la causa africana. Al respecte, ja s'ha creat el Fons Mundial de la SIDA⁴⁵. En segon lloc s'hauria d'assegurar la distribució de les vacunes i medicaments i al mateix temps caldria crear més capacitat d'atenció, amb més personal sanitari i hospitals. En aquest

⁴² SALA I MARTÍN, X., "Soplan vientos de Esperanza". La Vanguardia 17/03/08

⁴³ SALA I MARTÍN, X., "...No Podemos Fracasar". La Vanguardia 17/02/04

⁴⁴ SALA I MARTÍN, X., "La Esperanza de África". La Vanguardia 7/02/01

⁴⁵ SALA I MARTÍN, X., "La Tragedia de África: ¿Viagra o Malaria?". La Vanguardia 17/06/00

sentit, les ONG's, com Metges sense Fronteres, tenen una gran responsabilitat ja que envien els metges dels països rics a passar temporades a Àfrica.

Finalment, Sala és crític amb els posicionaments d'Al Gore en relació al canvi climàtic (augment de set metres del nivell del mar, més mortaldat a causa d'onades de calor, descongelació de l'Antàrtida, augment de mortaldat per causes de malalties com la grip aviària, tuberculosi, etc.). Tampoc accepta les acusacions referents als desastres ocasionats per l'huracà Katrina fossin degudes a l'escalfament global del planeta quan "l'huracà al prendre terra, la seva intensitat es reduí a escala 3-4 sobre cinc i que fou el despreniment d'uns dics de contenció deteriorats en el temps que provocaren la catàstrofe"⁴⁶. En realitat el problema era de manca d'infraestructures a l'Estat de Nova Orléans cosa que els economistes i científics ja havien predit i avisat al Sr. Al Gore, llavors vice-president del govern dels Estats Units, de les conseqüències que podien representar l'arribada d'un huracà o tempesta similar. Malgrat que per Xavier Sala s'hagi de treballar per a deixar un món millor per a les generacions futures, la prioritat no seria el canvi climàtic, sinó d'altres problemes com "la pobresa, la sida, la malària, la malnutrició, l'accessibilitat de tot el món a l'educació i a l'aigua potable, un planeta sense guerres, corrupció ni gangsterisme"⁴⁷.

En relació a la problemàtica del Tercer Món, l'any 2004 es celebrà a Barcelona el Fòrum de les Cultures per tal de trobar solucions i cooperació amb els països pobres. Hi hagué una manca d'idees innovadores. Enlloc de debats, les sessions esdevingueren monòlegs buits de contingut, d'interès i de practicitat. La major part dels diàlegs anaven encaminats a profanar discursos antiliberals i antiamericans enlloc de trobar solucions concretes:

Una vegada feta aquesta bella declaració de bons propòsits, cremarem un castell de focs artificials valorat en cents de milions d'euros. Amb això no només acabarem de corroborar que el Fòrum ha estat un dels exercicis de dilapidació de caudals públics més escandalosos que ha vist l'home, sinó que, a més, serà la prova definitiva de que els nostres compromisos sobre la reducció de les desigualtats i la eradicació de la misèria en el món no són més que una altra muntanya de paraules buides⁴⁸.

⁴⁶ SALA I MARTÍN, X., "CC (I): una verdad incómoda". La Vanguardia 17/02/07

⁴⁷ SALA I MARTÍN, X., "CC (y VI): no es nuestra prioridad". La Vanguardia 1/05/07

⁴⁸ SALA I MARTÍN, X., "Otra montaña de palabras vacías". La Vanguardia 11/10/04

CAPÍTOL III.- Intervencionisme estatal davant la crisi econòmica actual?

3.1. Antecedents de la crisi econòmica actual

Analitzant la política econòmica i fiscal dels Estats Units al llarg de la dècada del 2000, Sala considera que no ha estat bona en els darrers anys, però no tan catastròfica com alguns mitjans de comunicació han manifestat⁴⁹. El cert és que malgrat les crítiques rebudes, l'economia americana tingué un PIB d'un 3,8% l'any 2004 i d'un 4,4% i 2,3% durant els anys 2002 i 2003 respectivament. D'altre part s'ha dit que només s'ha reduït la pressió fiscal per als més rics. Bush, a la pràctica, va beneficiar a tots els contribuents amb la baixada d'impostos. Pel que fa a l'augment de la taxa d'atur, és cert que augmentà en el període de recessió del 2001, però a partir de 2004 va millorar.

No obstant, tot i adonar-se de la manipulació de la informació que s'ha fet en relació al creixement de l'economia nord-americana, considera que algunes de les acusacions són certes alhora de fer balanç del dèficit fiscal dels EEUU.: "És cert que hi ha dèficit i que no és bo que n'hi hagi quan hi ha recessió (quan les vaques són grasses, el Govern tindria d'estalviar)"⁵⁰. Malgrat tot, creu que molts dels alarmismes són infundats ja que el dèficit que tenien els EEUU, l'any 2004 era d'un 4,5% del PIB, no sent molt diferent del que presentaven altres països europeus com França (4,1%) o Alemanya (3,8%)⁵¹. Per tant, segons Sala, no es tracta de donar totes les culpes a l'era Bush, en relació al problema de la crisi actual mundial.

A nivell internacional, remarca la manca de previsió durant la dècada dels 2000 tot i que es rebutgi el proteccionisme econòmic:

Els errors de les entitats financeres en les seves polítiques de gestió de risc, la complexitat i opacitat dels nous instruments financers i la mala gestió de polítics, reguladors i supervisors, incapaços de seguir el ritme de la innovació. En la declaració final es rebutja aquest proteccionisme que tant contribuï a que la crisi financera de 1929 es convertís en una gran depressió econòmica i s'adoptà el compromís de no pujar els aranzels en 12 mesos⁵².

⁴⁹ SALA I MARTÍN, X., "Los interrogantes que se merece". La Vanguardia 17/11/04

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² SALA I MARTÍN, X., "Crisis (4): más tranquilos". La Vanguardia 07/12/08

Per explicar l'origen d'aquesta crisi, el professor Sala i Martín es remunta a l'any 2001 quan, degut a la greu davallada de les empreses "puntocom", per a salvar la situació de col·lapse de la borsa, es decidí reduir els tipus d'interès per passar del 6,5% a 2,5 en menys d'un any. Això feu que els bancs tinguessin d'obrir noves vies de rendibilitat apostant per persones amb alta probabilitat de no retornar els préstecs hipotecaris o famílies denominades *subprime*. Aquestes famílies pagaven un interès major per el factor risc però en cas de no poder retornar el préstec, com que el preu de l'habitatge només feia que pujar, podrien vendre's la casa per a pal·liar el deute.

Com que el nombre d'hipoteques que es podien concedir estava limitat per la regulació de Basilea, els bancs crearen fons d'inversió paral·lels, denominats *conduits*, que permetien amortitzar els préstecs. D'aquesta manera, els bancs podien concedir més préstecs garantits amb el nom de *credit default swaps* i els *conduits* anaven a bancs d'inversió, en forma de titularització de *ratings* AAA.

Els bancs d'inversió, utilitzaven aquests actius com a garantia per a demanar crèdits addicionals i apalancar-se en més operacions financeres, creant així una enorme bola de neu d'actius que, per molt sofisticats que fossin, tenien com a garantia última les hipoteques de les famílies *subprime*⁵³.

El problema fou quan el preu de l'habitatge deixà de pujar en el període 2007-2008:

Les famílies que havien demanat prestats 100.000 dòlars van veure que les seves cases valien 60.000 i varen haver de prendre una decisió: tornar les seves cases de 60.000 o retornar una hipoteca de 100.000. Com que la regulació permet elegir, molts tornaren les cases i no pagaren la hipoteca: la morositat es disparà i tots els actius garantits per aquelles hipoteques començaren a perdre valor i a ser catalogats de tòxic⁵⁴.

Des de llavors, els bancs mostraren desconfiança i pujaren els tipus d'interès alhora de realitzar préstecs. La morositat augmentà, tan per part de les famílies *subprime* com de la resta de la població sense poder afrontar als préstecs, amb la consegüent bancarrota de les empreses d'assegurances. Els bancs per tal de fer front a les garanties van haver de vendre d'altres actius, la qual cosa generà pèrdues multimilionàries i pànic financer.

⁵³ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (1): qué ha pasado". La Vanguardia 13/10/08

⁵⁴ *Ibidem*.

L'origen principal de la crisi americana radicà en les hipoteques de les *subprimes*, i l'espanyola es deu principalment a que és una economia poc productiva i basada en el sector de la construcció excessivament. Darrerament, la política neointervencionista del govern de Rodríguez Zapatero, que inculpa la manca de regulació com a responsable de la crisi, no és compartida per Sala: "La regulació existia i existeix, però no tan sols no ha evitat la crisi, sinó que ha contribuït a generar-la i agreujar-la"⁵⁵.

En general, Sala considera que la crisi ha estat aprofitada pels governs en general per establir mesures contràries al liberalisme econòmic:

La crisi financera serà passatgera, però les seves seqüeles poden ser catastròfiques si deixem que la batalla intel·lectual sigui guanyada per els polítics que condueixen aquest camió que ens ve de cara i que aprofitaran l'ocasió per a imposar-nos les seves fòbies antiliberals sense tenir en compte els perills del neointervencionisme⁵⁶.

A més, a Espanya, constata que la dimensió de la crisi és major perquè:

Si bé la regulació va evitar que la banca comprés bons tòxics *subprime* nord-americans, no va impedir que es comprassin bons tòxics immobiliaris de la Costa del Sol: s'estima que el deute de les promotores amb la banca espanyola ascendeixen a 300.000 milions d'euros (recordin que això és més de la meitat de tot el pla de rescat nord-americà)⁵⁷

3.2. Possibles solucions a la crisi econòmica espanyola

Xavier Sala ve predint aquesta crisi des de principis de l'any 2008 mentre el Govern de J.L. Rodríguez Zapatero no la volia reconèixer. La proposta del president del govern actual respecte a la limitació i la baixada de salaris dels executius de les empreses i de l'acusació de la situació actual als governs de dretes, no creu que sigui encertada. Els salaris no s'haurien de modificar segons Sala i, en canvi, s'haurien de promoure els incentius, tal i com s'acordà a la cimera del G-20 d'abril de 2009.

El govern espanyol havia d'haver pres mesures des de fa temps i considera que "l'economia espanyola ha arrossegat no un sinó dos problemes durant els últims

⁵⁵ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (3): neointervencionismo". La Vanguardia 17/11/08

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Ibidem*.

anys: l'excés pes de la construcció i la falta de productivitat⁵⁸. El fet que el sector de la construcció s'hagi convertit en el motor de l'economia espanyola, amb un 19% del total del treball creat en l'última dècada, quan als EEUU. només n'era del 4%, representa que el PIB espanyol està poc diversificat i excessivament concentrat en la bombolla immobiliària de gran valor especulatiu. Per això, davant la baixa producció, Espanya té un "dèficit exterior elevat: Espanya compra 100.000 milions d'euros més del que ven. Això representa el 9,4% del PIB. Aquest dèficit exterior és un dels més grans d'Europa"⁵⁹. Per a solucionar-ho caldria haver incrementat l'oferta mitjançant un augment de la productivitat amb els mateixos recursos.

Considera que les mesures actuals per a combatre la crisi espanyola són insuficients:

Destinar 10.000 milions d'euros a impulsar l'habitatge protegit no només no augmenta la productivitat, sinó que és un intent absurd de salvar empreses constructores en un moment en el que Espanya tindria que reduir el pes de la construcció en el global de la seva economia. En aquest mateix sentit, les regulacions mediambientals sobre energies renovables i la lluita contra el canvi climàtic tampoc augmenten la productivitat, sinó més bé al contrari⁶⁰.

Segons Sala, caldria també potenciar el capital humà mitjançant l'educació i el foment de la innovació, la mobilitat geogràfica i ser menys buròcrates i més emprenedors, de manera que "el govern quan tingui que elegir entre diferents tipus d'infraestructures, triï les que aportin major competitivitat i innovació, abans de rescatar o ajudar a un sector, que es preguntí si és un sector de futur o de passat"⁶¹.

Enlloc d'intervenir, proposa augmentar la capacitat de consum dels ciutadans mitjançant l'eliminació temporal de l'IVA enfront de l'augment del gast públic, ja que pot tenir un major impacte "multiplicador sobre el PIB":

Ja sé que els llibres de macroeconomia diuen que, durant les recessions econòmiques, el dèficit fiscal ha d'augmentar. I també sé que s'associa aquesta expansió fiscal als postulats keynessians. El que els texts no diuen, és que una crisi obre la porta al dispendi il·limitat i indiscriminat per part de la classe política. I és que hi ha dues maneres d'incrementar el dèficit: una, augmentant el gast públic i dos, reduir impostos per a qui amplii el gast sigui el ciutadà⁶².

⁵⁸ SALA I MARTÍN, X., "Los músicos del Titanic". La Vanguardia 17/02/08;

SALA I MARTÍN, X., "Cuando las cosas iban bien". La Vanguardia 17/08/08

⁵⁹ Ibídem.

⁶⁰ Ibídem.

⁶¹ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (6): España". La Vanguardia 17/01/09

⁶² SALA I MARTÍN, X., "Crisis (5): eliminar el IVA". La Vanguardia 17/12/08

L'Estat només hauria de regular el mercat en el cas que es presentessin situacions injustes o perjudicials per la població. No obstant, les posicions més proteccionistes o més populistes basant-se en "lo que és del poble, pel poble" l'únic que aconseguen és una disminució del progrés, de l'inversió i del benestar general d'una societat. Així l'Estat només hauria d'intervenir en els següents casos:

En cas que impliqués a un procés de crisi a tot el sistema econòmic, llavors i tan sols llavors, es tindrien que introduir disminucions en els tipus d'interès; i, en el cas que els clients d'aquestes *subprimes* foren afectats per un engany o estafa d'aquests emprenedors, tindria que perseguir als culpables i donant la oportunitat a aquesta gent afectada de poder retornar el deute en el termini que millor li convingués sense penalització alguna⁶³.

Considera com a solucions les mesures destinades a la reducció fiscal (política fiscal expansiva), ja que poden contribuir a la productivitat a mig termini. També creu que la supressió de l'impost sobre el patrimoni, el foment de la competència en el transport de les mercaderies per ferrocarril, la flexibilització de la llei d'arrendaments, el reforç de la independència dels reguladors i l'agilització dels tràmits per a la creació d'empreses, poden afavorir a llarg plaç l'economia espanyola.

En definitiva, Sala creu millor la rebaixa fiscal i no augmentar el deute públic. Per a reforçar la idea de que no és positiu un increment del gast públic de forma desorbitada en períodes de crisi Xavier Sala ens remet al pensament de John Maynard Keynes:

L'augment de l'obra pública pot ser la medicina correcta quan hi ha una deficiència crònica en la demanda, però no es pot organitzar de manera suficientment ràpida com per a ser l'instrument més útil per a evitar els cicles econòmics (Keynes, *Collective writings*, vol. XXVII, p.122, 1942)⁶⁴.

No obstant, creu que a diferència del cas espanyol, els Estats Units sortirà abans de la crisi per la seva aposta per a la innovació i la productivitat. En canvi la situació espanyola és més crítica :

Ja que té un dèficit comercial del 10%, no inverteix ni aposta per la innovació ni en qualitat, només en costos, i el 19% del PIB espanyol el compon el sector de la construcció (que ha rebotat). Aquesta dinàmica té que canviar per a passar a ser del 4%, té que generar l'entorn perquè es puguin tenir idees, aquestes idees tenen que ser fàcils d'implementar, s'ha d'incrementar l'oferta monetària, té que haver-hi una reforma en les infraestructures, té que disminuir la burocràcia existent (segons un estudi elaborat per www.doingbusiness.org, Espanya en el rànking de 200

⁶³ SALA I MARTÍN, X., "Cuando se pierde...se pierde". La Vanguardia 17/09/07

⁶⁴ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (7): gasto inútil". La Vanguardia 11/02/09

països en el món es situa en el lloc 126, just per sota de l'illa de Tonga), millorar la qualitat de l'educació i flexibilitzar el mercat laboral⁶⁵.

Les mesures que s'estan prenent en el govern espanyol, segons Sala, no són les oportunes, perquè continuen existint mesures per a promocionar la venda d'habitatges, les polítiques fiscals expansives no tenen molta incidència i no s'aposta per innovació ni competitivitat, no significant major despesa d'I+D. Els bancs tampoc ajuden perquè continuen apostant per la construcció i la "hiperseguretat", perquè no concedeixen préstecs ni crèdits a idees innovadores ni projectes que es desviïn de la normalitat per por al risc. En canvi, bancs estrangers com per exemple els d'Estats Units o Alemanya els concedeixen amb més facilitat ja que és l'única manera d'impulsar la competitivitat, la innovació i la productivitat⁶⁶.

L'atur és sempre lamentable però remarca que "les persones que en aquests moments es troben en aquesta situació, majoritàriament procedents del sector de la construcció, haurien d'aprofitar aquest subsidi per a la formació i "reciclatge", per a poder treballar en alguna altra especialització"⁶⁷.

3.3. La crisi actual i la crisi del 1929

La decisió d'Obama als Estats Units d'introduir amb tanta urgència programes que tenen previst "dinamitar" la despesa pública, és considerada per Xavier Sala i Martín com una despesa inútil un problema afegit a la crisi actual, sense arrencar-lo d'arrel: "En aquests moments de pànic en els que ha quallat l'idea de que qualsevol tipus de despesa inútil serveix per a sortir de la recessió, el polítics aprofiten i fan el que tota la vida han volgut fer: despesa inútil"⁶⁸.

El doctor Sala afirmava en el seu article publicat aquest passat curs (febrer de 2009) a la Vanguardia que la crisi del 2008 tenia alguns aspectes similars a la dels anys 30 (el més similar era, precisament, la caiguda de la borsa), però també moltes diferències. Tot i així, aquesta crisi actual no és comparable ni similar a la del 1929. Únicament coincideixen dos elements: la baixada de la borsa i el desconeixement del Govern sobre el que realment succeeix i no saber quina solució aplicar:

⁶⁵ Conferència de Xavier Sala Martín a la Universitat Pompeu Fabra. 28/04/09

⁶⁶ Conferència Europorc 2009. 25/05/09

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (7): gasto inútil". La Vanguardia 17/02/09

Un es queda atònit quan el Govern aprova un pla de 700.000 milions per a comprar els actius tòxics dels bancs i una setmana després decideix que els diners s'utilitzaran per a comprar accions. Que els periodistes confonguin la borsa amb l'economia té un pas. Però que el govern utilitzi la borsa per a decidir la seva política econòmica és una bogeria que demostra que està totalment perdut. Tant perdut com el de la crisi del 1929⁶⁹.

Les sis grans diferències entre la crisi mundial actual i la del 1929 són les següents: la primera és que al 1929, els dipòsits bancaris no estaven garantits i en l'actualitat sí, la qual cosa permet garanties pels estalvis; la segona és que el sistema monetari del 1929 es basava en el patró or, fet que impedia a la FED (Reserva Federal) d'augmentar liquidesa mentre que actualment, els bancs centrals poden imprimir diner per aportar la liquidesa necessària en el sistema financer; actualment la conjuntura és inflacionista mentre que en el 1929 hi havia deflació; la renda per càpita als EEUU al 1929 era de 6.000 dòlars mentre que l'actual és de 36.000 dòlars; la cinquena és que una de les decisions que es prengueren al 1929 fou la d'introduir barreres proteccionistes mitjançant aranzels als productes estrangers per a promoure els productes americans. Això creà un efecte dominó ja que la majoria dels països reaccionaren amb mesures similars disminuint la competitivitat i la llibertat de comerç i; la sisena diferència és que mentre que durant la crisi del 1929 el retorn cap a les inversions del sector no financer es situava en un 0,5% o gairebé era nul·la, avui dia es situa en el 10%. Aquesta dada és molt, però que molt important, segons Sala, perquè el creixement econòmic d'un país no ve precedit per augments de la borsa, sinó per "elevades taxes de retorn del sector no financer!". Això vol dir que, quan els financers recuperin la sensatesa, el capitalisme no només desapareixerà sinó que l'economia americana sortirà disparada cap a un nou camí de creixement⁷⁰.

Per a reordenar el rumb de la situació delicada en la que ens trobem a nivell mundial, es celebrà a l'abril de 2009 la cimera del G-20 a Washington. Allí s'analitzaren i proposaren un seguit de mesures per a encarar la crisi amb major força i capacitat de reacció per a sortir-ne. Xavier Sala considerà que aquesta cimera fou positiva ja que s'optà pel sistema de lliure mercat, la globalització i l'obertura de fronteres com a única via per a progressar i millorar. Al mateix temps, els països participants coincidiren en la necessitat d'un sistema financer mundial regulat però sense impedir el dinamisme i la innovació tan necessaris per al creixement.

⁶⁹ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (2):1929". La Vanguardia 17/10/08

⁷⁰ Ibídem.

Malgrat els acords presos l'abril de 2009 en aquesta cimera, a la pràctica Sala ha observat com progressivament s'estan aplicant més i més mesures proteccionistes similars a les del 1929; malgrat l'experiència d'anteriors crisis, sembla que els polítics no n'han après la lliçó, ja que per la forma d'actuar de pànic fa que hi hagi desconfiança; el fet que els tipus d'interès estiguin massa baixos, generen bombolles financeres que condueixen a noves crisis:

El dèficit fiscal d'Obama és major que la suma de tots els dèficits de tots els presidents de l'història, des de George Washington fins a George W. Bush. Això està creant tal incertesa que els mercats de segurs financers (*credit default swaps*) ja comencen a senyalar que la probabilitat de que el govern nord-americà no pot fer front al pagament dels interessos en els pròxims cinc anys ha passat del 0% històric a més del 6% en l'actualitat ⁷¹.

La pèrdua de confiança és un dels factors determinants ja que en el sistema financer si hi ha manca de concessió de crèdits, les famílies no consumeixen i les empreses no inverteixen perquè tenen por a no vendre.

Així Sala detecta que mentre en el 2008 es parlava del "lliure mercat", cada cop més hi ha hagut una tendència al llarg del 2009 de parlar "d'economia basada en els principis de mercat" on la paraula "llibertat" no hi surt mai; si en el 2008 hi havia desconfiança respecte "l'excessiva regulació", en canvi en el 2009 es parla de "regulació eficient" tot i que la paraula "eficient" no apareix; hi ha també moltes matèries de sostenibilitat ambiental que no tenen res a veure amb la crisi i; mentre que a l'any 2008 s'introduí la voluntat d'aplicar el "lliure mercat" com a motor de l'economia, a la pràctica s'ha comprovat que els països no ho apliquen acabant introduint un proteccionisme que suposarà un endarreriment per el dinamisme de l'economia global. L'expressió de "lliure mercat" ha estat substituït per "globalització sostenible"; mentre que al 2008 es considerava "l'Estat de dret" com a vital i garantia per el creixement econòmic, a l'any 2009 no es diu res al respecte; a l'any 2008 es pronuncia el "respecte a la propietat privada" per aconseguir que creixi l'economia, mentre que al 2009 no s'esmena res i; la desaparició l'any 2009 de l'expressió "competitivitat dels mercats" és una mostra d'aquesta tendència menys liberal⁷².

⁷¹ SALA I MARTÍN, X., "Crisis (9): el pánico seguirá". La Vanguardia 12/02/09

⁷² SALA I MARTÍN, X., "Crisis (10): menos libertad". La Vanguardia 09/04/09

CAPÍTOL IV. Ajut econòmic per Àfrica

4.1. El drama africà i els diversos criteris per ajudar

La gran mortalitat que afecta al continent d'Àfrica sembla no tenir escapatòria. La sida, la tuberculosi, la malària, l'èbola i les malalties tropicals provoquen anualment, milions de morts i d'infectats. Si aquesta tendència segueix, pot esdevenir la major catàstrofe sanitària de la història de la humanitat. Això sumat a la fam existent, degut a la gran sequera i a les conseqüències de les malalties, fa que els africans hagin d'emigrar.

El 10 de març de 2005, Tony Blair presentà l'anomenat nou Pla Marshall per a Àfrica. Contenia una sèrie de directrius per a solucionar els greuges que pateix aquest continent. La contribució principal que els països occidentals haurien de fer, segons Blair, a la causa africana seria la donació d'un 0,7% del seu PIB durant trenta anys. Com que aquesta mesura tardaria en implantar-se, per la dificultat d'aconseguir un consens, els països més rics demanarien, mentrestant, prestats en els mercats financers aquestes proporcions del PIB. El pla del primer ministre britànic contemplava també d'altres punts, com el de:

La condonació dels deutes multilaterals dels països africans, l'abolició dels aranzels i subsidis agrícoles per a garantir la igualtat d'oportunitats i el compromís dels estats occidentals a trobar solucions clíniques per a la malària i el SIDA i perseguir a les empreses dels seus països que utilitzen el suborn i la corrupció per a obtenir contractes en països africans⁷³.

Finalment, les institucions internacionals haurien de potenciar les donacions en detriment dels crèdits per tal de no endeutar més i empobrir al poble africà i alhora incrementar amb transparència una major representació dels Estats africans en els òrgans de govern i decisió internacionals.

A canvi els governs africans s'haurien de comprometre a lluitar contra la corrupció i la ineficiència burocràtica, afavorir l'escolarització, introduir l'educació primària de forma gratuïta, invertir el 15% del PIB en salut pública, invertir en infraestructures i irrigació, promoure el respecte dels drets humans, de la democràcia i de la sostenibilitat mediambiental. Tanmateix, els governs d'Àfrica han desenvolupat el pla NEPAD (*New Partnership for African Development*) per establir un control i un compromís de reformar les seves institucions.

⁷³ SALA I MARTÍN, X., "Plan Marshall para África (I)". La Vanguardia 17/03/05

Malgrat que totes aquestes mesures pretenien eliminar la pobresa a l'Àfrica, Sala i Martín es va manifestar sempre escèptic en relació a la viabilitat del pla Blair per varis raons. Una de les principals seria que la imposició dels països desenvolupats d'una determinada planificació als països pobres es faria segons la visió dels primers i sense tenir ben bé en compte les necessitats africanes:

No funcionen per la mateixa raó que mai funcionà en les economies "*planificades*": els administradors no tenen incentius per a tenir en compte els desitjos dels beneficiaris. En el cas que un dels problemes principals fos la corrupció, la major part del diner desapareixeria i els lladres lluitarien per el control polític i això acabaria corrompent els pocs sectors que encara funcionen⁷⁴.

Els factors principals que, segons Sala, obstaculitzen el creixement africà són per una part la manca de seguretat degut a la violència i el marc d'incertesa en el que es troba tot el continent i les grans pandèmies que l'ataquen comporten conseqüències econòmiques incalculables. La baixa esperança de vida redueix els incentius per estudiar, estalviar i invertir i fa que les empreses acabin abandonant el continent degut a l'elevat cost d'educar una mà d'obra que mor jove. La sanitat devora la inversió pública i disminueix la de les altres institucions.

Per l'altra, l'escassa inversió privada fa que gairebé tot és públic. Posa l'exemple d'inversió milionària dels governs africans en una empresa pública de sabates nomenada Morogoro a Tanzània, amb l'objectiu d'abastar tota la població del país i d'exportar a Europa, no assolint l'objectiu i aconseguint pèrdues milionàries. El quart factor seria el de la poca garantia per part de les institucions africanes del compliment de la llei, l'ordre (requisit fonamental per la consecució del progrés econòmic, tal com formula Adam Smith) i la corrupció. Tot això redueix la inversió estrangera i la manca de propietat privada.

Malgrat que s'hagi criticat molt la globalització, aquest és un element fonamental per Àfrica. La globalització permetria més inversió forana, emigrar amb més facilitat i una millor difusió de les noves tecnologies. Tampoc els africans poden vendre els seus productes a l'estranger degut a les grans barreres proteccionistes practicades per europeus, nord-americans i japonesos per pressions de *lobbies* agrícoles que empitjoren a llarg termini la situació dels propis països rics empobreixen als contribuents a costa de subsidis.

⁷⁴ SALA I MARTÍN, X., "Plan Marshall para África (y II). La Vanguardia 21/03/05;
SALA I MARTÍN, X., "Salvar el Mundo Puede Ser Perjudicial". La Vanguardia 12/12/05

No obstant, el doctor Sala i Martín, considera fonamental les aportacions i la solidaritat del Primer Món en relació a Àfrica, però no a qualsevol preu. Per exemple, a la reunió que tingué lloc en el Fòrum Econòmic de Davos l'any 2005, les declaracions del president de Tanzània sobre el fet que un milió de nens morissin anualment pel contagi de la malària per no tenir mosquiteres, provocà la reacció solidària de Sharon Stone que va fer un important donatiu de 10.000 dòlars per a comprar mosquiteres i de pressionar a UNICEF per a la consecució de recaptar fins a un milió de dòlars per la causa.

Malgrat la bona intenció de l'actriu, els seus esforços no van tenir uns resultats satisfactoris ja que es van gastar molts diners per les mosquiteres quan en el mercat negre es poden aconseguir gratuïtament o a baix preu. Per tant, UNICEF hagués pogut destinar bona part dels diners a altres causes tant o més urgents. Així, segons Sala:

A principis del 2005 casi tots els famosos del món es dedicaren a recaptar fons per el "tsunami" asiàtic que matà a unes 200.000 persones. I no hi hauria res a objectar si no fos perquè durant aquell període a Àfrica moren 200.000 nens cada 10 dies per causes relacionades amb la pobresa⁷⁵.

Finalment, totes les recaptacions tenen bona voluntat però no tenen cap responsabilitat en els resultats que s'obtenen, tan si són bons com dolents. Com que les decisions que es prenen no obeeixen a criteris de necessitats reals del poble africà, sinó de pures creences pròpies no responen a les autèntiques demandes que hi ha. Per tant, fa una crida a establir un "sistema de prioritització racional i sistemàtic que abandoni el sistema que deixa les decisions en mans dels capritxos dels rics i de l'instint bàsic de Sharon Stone"⁷⁶.

A la pobresa econòmica d'Àfrica s'han d'afegir els nombrosos conflictes ètnics i religiosos i les diferents pandèmies com la malària, la sida o la tuberculosi que afecten sobretot a milions de nens i nenes. És per això que caldria més implicació de tots i especialment dels governs tant africans com europeus o de Nordamèrica, així com de les autoritats religioses i les institucions internacionals com l'ONU, el FMI o el Banc Mundial per tal de posar punt i final a la pobresa extrema d'aquest continent.

⁷⁵ SALA I MARTÍN, X., "El instinto básico de Sharon Stone". La Vanguardia 17/04/06

⁷⁶ Ibídem.

4.2. Les propostes d'Umbele

El projecte de l'Organització no governamental Umbele està intrínsecament lligat a les necessitats del poble africà per tal que surti de la situació insalubre i de pobresa que pateix. Mitjançant diversos projectes, intenta dur una espurna d'esperança i de vida als més necessitats.

La Fundació Umbele (significa futur en swahili), té com a patró fundador a Xavier Sala i Martín. Es proposa ajudar, en funció de les peticions requerides pels propis africans, mitjançant les donacions d'institucions privades i de particulars sense afany de lucre. Els criteris que porten a seleccionar un projecte o un altre són els d'escoltar les veritables necessitats que tenen els africans. És per això que la Fundació segueix les demandes formulades pels missioners, ja que són persones totalment entregades a la causa, viuen "in situ" les desgràcies d'Àfrica i tenen l'experiència necessària per a seleccionar amb major eficàcia els projectes. A més, segons Sala són garantia d'honestedat ja que són persones que es sacrifiquen pels altres de forma altruista i al conèixer bé el territori no necessiten desplegar massa voluntaris ni generen despeses i "aporten simplicitat d'acció"⁷⁷.

Sobre les necessitats prioritàries dels africans, els missioners que col·laboren amb Umbele esmenten tres elements primordials: salut, educació i promoció de la dona i defensa dels drets humans. Tots coincideixen en la sensació d'impotència i de tristesa que els genera el fet de que per culpa de no tenir els mitjans suficients per atendre als necessitats no poden salvar les seves vides la qual cosa seria possible en d'altres circumstàncies. També són de la opinió que els africans no volen ser tant dependents dels països rics i "aspiren a poder millorar les seves condicions de vida, la dels seus animals, doncs ells són pastors i la seva riquesa està en els seus animals"⁷⁸. Els missioners per la seva fortalesa i fe en Déu, saben afrontar les adversitats. Enlloc de viure còmodament han optat per ajudar als altres la qual cosa els fa fidels i honestos.

La transparència i l'eficàcia són dues característiques que componen l'operativa d'Umbele. Publica a la seva pàgina web www.umbele.org totes les informacions referents a l'evolució i recaptació de cadascun dels seus projectes i, a més, a partir

⁷⁷ SALA I MARTÍN, X., "www.umbele.org". La Vanguardia 17/09/04

⁷⁸ http://www.umbele.org/g3repository/FOTOS/SRMESTRE_ENTREVISTA_ISLENY_ENTREVISTA_A_ISLENY_PEREZ.PDF a 28/05/09

de l'ajut del Banc Sabadell, pot pagar totes les despeses de transferències a bancs africans. Els patrons de la Fundació es fan càrrec de totes les despeses d'administració per tal de garantir que les aportacions realitzades arribin íntegrament, , tal com s'intitula la seva campanya (1€ = 1€).

També, Umbele, té previstos altres projectes, des de l'any 2006, com el de la nova campanya 1€=2€ fonamentada en el model instaurat per Mohamed Yunus i el Banc Grameen (ambdós guardonats amb el premi Nobel de la Pau) basat en la concessió de microcrèdits per a que els africans puguin desenvolupar les seves tasques emprenedores sense que el capital inicial suposi cap obstacle per a la posada en pràctica de les seves idees. Per tal d'evitar la contractació de cobradors Umbele atorga la potestat de prendre les decisions, en la concessió dels crèdits als missioners. Són ells qui adjudiquen i estableixen el retorn dels crèdits. Després, amb els interessos podran realitzar d'altres inversions per a nous projectes. En definitiva, fer-ho així permet confiança i fiabilitat a l'hora de retornar els crèdits, que els préstecs només es facin a projectes empresarials sòlids i l'estalvi en despeses administratives pel fet que els missioners ja viuen a Àfrica⁷⁹.

Resumint, els projectes que ha dut a terme Umbele són principalment:

Programes que van des d'ajudar a refugiats de la guerra del Congo fins a la creació de micronegocios per a dones del Yaundé (Camerun), passant per ajudes escolars i a orfes de la SIDA per a tot el continent, en vistes a poder desenvolupar-lo molts més⁸⁰.

També cal esmentar la promoció dels salaris per a estudiar.

Cal remarcar però, que les temàtiques i els projectes que tenen un venciment anual són de gran flexibilitat i que es decideixen en funció de les necessitats presents. Per tant, el pes i protagonisme de cadascuna de les tipologies dels projectes venen marcats per les necessitats del moment. No obstant, n'hi ha alguns que es repeteixen, es mantenen o s'amplien en els diversos exercicis de la fundació, sigui per la complexitat o per la necessitat que té un projecte d'una continuïtat.

Un dels factors que Xavier Sala Martín considera bàsic pel desenvolupament econòmic d'Àfrica és "la formació de la població, sent un dels pilars fonamentals"⁸¹.

⁷⁹ SALA I MARTÍN, X., "1€=2€". La Vanguardia 17/12/06

⁸⁰ SALA I MARTÍN, X., "www.umbele.org". La Vanguardia 17/09/04

⁸¹ SALA I MARTÍN, X., "Àfrica: se puede conseguir". La Vanguardia 23/01/05

Creu que les nenes sense escolarització tenen més fills en males condicions sanitàries la qual cosa provoca un increment de la mortalitat infantil. Per tant, l'educació conté importants beneficis econòmics, socials i de salut pública⁸².

A més, el fet que les famílies rurals, que són les més pobres, no puguin sobreviure sense la mà d'obra infantil, fa que el cost d'oportunitat d'anar al col·legi dels nens i les nenes sigui superior al fet de donar-los una escolarització. Quan un és pobre, les necessitats a curt termini predominen enfront dels possibles guanys que puguin reportar a llarg plaç. Una de les propostes que Sala recolza al respecte és la de l'any 1997 encetada pel president (i economista) de Mèxic Ernesto Zedillo. Aquest, al observar el grau d'absentisme en l'escolarització dels infants per pobresa decidí establir el programa Progresas, a través del qual es pagava diner a les famílies sense recursos a canvi que els nens anessin al col·legi. Juntament amb això, el salari per estudiar s'incrementava a mesura que el nen avançava en els estudis i aprovava els exàmens. Així s'incentivava la graduació final. El resultat va ser d'un augment general de l'escolarització arreu del país.

Aquest model, posteriorment, ha estat adoptat per altres Estats. A Mèxic, la finançava l'Estat juntament amb ajuts d'organismes internacionals com el Banc Mundial i l'ONU. Mentre el diner no arribi, els governs dels països interessats, segons Sala, "haurien de reduir la despesa en educació universitària i utilitzar aquests recursos per a finançar l'educació primària, que és molt més vital"⁸³. Des de la seva Fundació, procura, a través de la iniciativa privada, poder dur a terme un projecte semblant:

Amb aquest programa, s'aconsegueix proporcionar els incentius per a que els menors no abandonin l'escola per a treballar. En la mesura de lo possible, el programa intenta beneficiar a dones i nenes. Primer, perquè les nenes són les primeres que abandonen l'escola per a buscar treball. Segon, perquè l'educació femenina té beneficis socials addicionals en el camp de la salut. I tercer, perquè donant una font addicional d'ingressos a les dones, s'enforteix la seva posició en la família i dins la comunitat⁸⁴.

⁸² SALA I MARTÍN, X., "África: se puede conseguir". La Vanguardia 23/01/05

⁸³ SALA I MARTÍN, X., "Educando a los Marginados". La Vanguardia 17/08/00

⁸⁴ SALA I MARTÍN, X., "Un salario para estudiar". La Vanguardia 17/12/04

CAPÍTOL V.- EVOLUCIÓ DELS PROJECTES ESPECÍFICS DE L'ONG UMBELE(2004-2009)

5.1.Descripció dels projectes

Realitzant un anàlisi descriptiu general, recollint els projectes elaborats des de l'any 2004 fins al 2009 observem la següent evolució:

Evolució dels projectes específics de l'ONG Umbele 2004-2009

Any/Projecte	Ajut a Refugiats	Formació Professional	Promoció de la dona	Salari per a estudiar	Ajuts i beques per estudis primaris, secundaris i universitaris	Microcrèdits	Alimentació i sanitat
2004	x	x					
2005	x		x	x			
2006	x		x	x	x	x	
2007					x		
2008		x			x		
2009		x			x		x

L'any 2004, la majoria de projectes venen relacionats amb el suport humanitari per als refugiats (destaquem al d'ajuda als refugiats a Yaundé (Camerun) per la continuïtat que té en els anys) i de projectes per ajudar a la formació professional i d'estudis primaris dels joves.

L'any 2005, observem un gran canvi. Malgrat que es manté el recolzament als refugiats i la continuïtat sobretot en el projecte pels refugiats de Yaundé, s'introdueixen campanyes a favor de la promoció de la dona, ajuts i salaris per a estudiar (en destaquem la campanya salaris per a estudiar a Chokwe -Angola- amb una gran continuïtat en els anys posteriors).

L'any 2006, es repeteix per tercera vegada la campanya d'ajut als refugiats a Yaundé. S'hi afegixen també d'altres ajuts humanitaris, juntament amb una ampliació per a potenciar els estudis primaris i secundaris i de formació professional, en forma de salaris i beques (en el marc del projecte de salaris per a estudiar a Chokwe), la promoció de la dona i sobretot la introducció d'un nou concepte, els microcrèdits, expressats en campanyes de 1€=2€, per tal de poder col·laborar i

facilitar les diverses actituds emprenedores que tenen els africans en relació a l'establiment de petits negocis.

L'any 2007, destacaríem el fet que, per primera vegada, s'incorporen, al ventall de projectes, les beques per als estudis universitaris. L'any 2008, considerem que és un projecte continuista en relació a l'anterior ja que les temàtiques són similars malgrat donar més rellevància als estudis universitaris, a la formació professional i a l'escolarització en relació a l'ajuda humanitària o de promoció de la dona. S'incrementen les campanyes de salaris per a estudiar a Chokwe.

Del projecte d'enguany, en destacaríem una novetat: la incorporació de campanyes per a l'alimentació i salut del poble africà, mantenint la resta de projectes amb flexibilitat i posant un èmfasi especial a l'ajut per a la formació de la dona al igual que els projectes de salaris per a estudiar a Chokwe i d'ajut per a estudis universitaris d'Esmie Tcheza. Mentre, aquest any no apareix cap campanya d'ajuda humanitària.

5.2. Trajectòria de la tipologia i continguts dels projectes d'Umbele (2004-2009)

5.2.1. Ajut a refugiats de guerra (2004)

La col·laboració que s'ha fet des del desembre de 2003 a través de Càritas "Cité Verte" i Umbele és de 594 refugiats i l'any 2004 de 247. A més, aquest projecte mixt va ser supervisat per la Creu Roja Camerunesa i l'Alta Comissaria pels Refugiats, organisme depenent de l'ONU. Es basà en atendre per part de la Creu Roja Camerunesa, gratuïtament, les malalties dels refugiats corrents mentre que l'Alta Comissaria pels Refugiats (HCR) els ajuda en l'escolarització i vetlla per la possibilitat d'instal·lar-los en un país occidental d'adopció.

La procedència dels refugiats és diversa. Així hi havien:

Rwandesos, congolesos de la República del Congo i del Congo Brazzaville, centrafricans, burundesos, txadians, liberians, sudanesos, serralleonesos. Han arribat al Camerun fugint de la

guerra, la persecució política, la inestabilitat que roman en moltes zones, o la pobresa inherent a totes aquestes situacions⁸⁵.

Eren adults de menys de 45 anys, casats i sovint tenen entre dos i cinc fills. Tots ells presenten un tret comú, i és el d'haver passat per experiències traumàtiques: violacions, mort de familiars, destrucció del seu poblat, etc.

La petició principal dels refugiats era la de demanar diners per a poder tenir una certa autonomia i poder valer-se per sí mateixos. Una de les seves expectatives era la de crear micronegocis. De vegades, també sol·licitaven suport econòmic per tal de poder emigrar. Finalment, el tercer factor era el pagament de medicines i de tractaments i intervencions quirúrgiques, beques d'universitaris, reunificació de famílies, etc.

5.2.2. Formació professional (2004)

La formació professional en canvi, es va dur a terme a la població de Sokone (Senegal) amb la col·laboració de l'Associació "Education Solidaire". Els responsables del projecte van ser Josep Artigas Berenguer (responsable de l'Associació) i l'escolapi Manel Sales Castellà (responsable pròpiament del projecte). L'objectiu era educar i dotar als seus d'una formació professional per tal de garantir-los un futur amb majors garanties d'èxit i de supervivència, gràcies al fet d'haver estat preparats per a desenvolupar una major especialització.

El Centre Catalunya, per tant, juntament amb "Education Solidaire" i amb Umbele, procuren que els nens estudiïn i treballin a curt plaç i que amb un ofici adquirit no hagin d'emigrar quan siguin grans. Les aportacions a cadascuna d'aquestes sis famílies són de 1.000 € durant un any ja que només els hi resta un curs. D'aquests joves, quatre són estudiants de fusteria i els altres dos de fusteria metàl·lica⁸⁶.

⁸⁵ <http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO5&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es> a 20/06/09

⁸⁶ <http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO10&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es> a 21/06/09

5.2.3. Ajut a refugiats de guerra (2005)

El projecte “d’Ajut als refugiats a Yaundé” englobà refugiats de diferents nacionalitats: de Burundi, del Congo Brazzavil·le, de Costa d’Ivori, de Libèria, de la República Centrafricana, del Congo Kinshasa, de Rwanda, del Sudan, del Txad i de Togo. La Fundació Umbele va recaptar per aquesta campanya un total de 30.000€, dels quals se’n van repartir un total de 23.387,7 €, destinats a 90 refugiats.

Pressupost “Ajut als refugiats a Yaundé”

Núm. Persones	90	23 Centrafricans, 22 Congolesos Kinshasa, 19 Txadians, 9 Rwandesos, 6 Congolesos Brazzavil·le, 3 Liberians, 3 Togolesos, 2 Burundesos, 2 Costa de Vori, 1 Sudanès.
Total rebut	30.000 €	Recaptació d’Umbele
Total donat	23.387,70 €	Repartits en: 22.572,8 € als refugiats// 814,9 € a la Comunitat de refugiats per atendre necessitats peremptòries
Despeses de funcionament	68,60 €	
Romanent	6.543,70 €	Es destinarà a la campanya següent

Font: <http://www.umbele.org>⁸⁷

L’experiència d’aquest projecte va ser positiva ja que segons l’opinió del missioner Antoni Sala:

Malgrat poca gent es deu haver comprat enginys mecànics i elèctrics, tinc proves que bastants han començat petits comerços per guanyar-se la vida. Saben prou bé que una oportunitat com aquesta no se’ls tornarà a presentar, i en general l’aprofiten de la millor manera que poden⁸⁸.

El projecte d’ajut als refugiats del Yaundé tenia previst continuar i ser ampliat pel missioner Antoni Sala amb una quantitat de 23.459 € per l’any següent⁸⁹.

⁸⁷ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_AJ_REFUG_YAUNDE_2A_CAMPANYA&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es a 21/06/09

⁸⁸ *Ibidem.*

⁸⁹ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_AJ_REFUGIATS_YAUNDE_3aCAMPANYA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

5.2.4. Promoció de la dona i nutricional dels infants a Dekese (2005)

També Umbele conjuntament amb l'associació "Protecció del dret de la Dona i de l'Infant" s'ha dedicat a projectes de promoció de dones. Per exemple, la missionera Anna Maria Maluquer, en va dirigir un l'any 2005 que tenia la finalitat de millorar l'educació i les condicions de les dones així com de la recuperació nutricional dels infants entre zero i cinc anys de la població de Dekese (República del Congo). Els seus objectius principals van ser els de: l'aboliment de l'analfabetisme de les dones i els infants, l'aboliment de les violacions dels drets de la dona i els infants, l'aboliment de la malnutrició dels infants de zero a cinc anys i la formació integral de la dona per a la llar i dins del seu ambient social.

Pressupost "Promoció de la Dona i recuperació nutricional dels infants a Dekese".

Participació en la fabricació de totxos	1.500 €
Equipament i material	5.500 €
Personal	3.000 €
Fons rotatori	500 €
Capacitació i formació	500 €
Funcionament	500 €

Font: <http://www.umbele.org>⁹⁰

Finalment tots els recursos aportats pel projecte des de material escolar a utensilis de cuina, de cosir i diverses llavors es van destinar a 250 persones i es calculà que se'n beneficiarien unes 7.000 persones⁹¹.

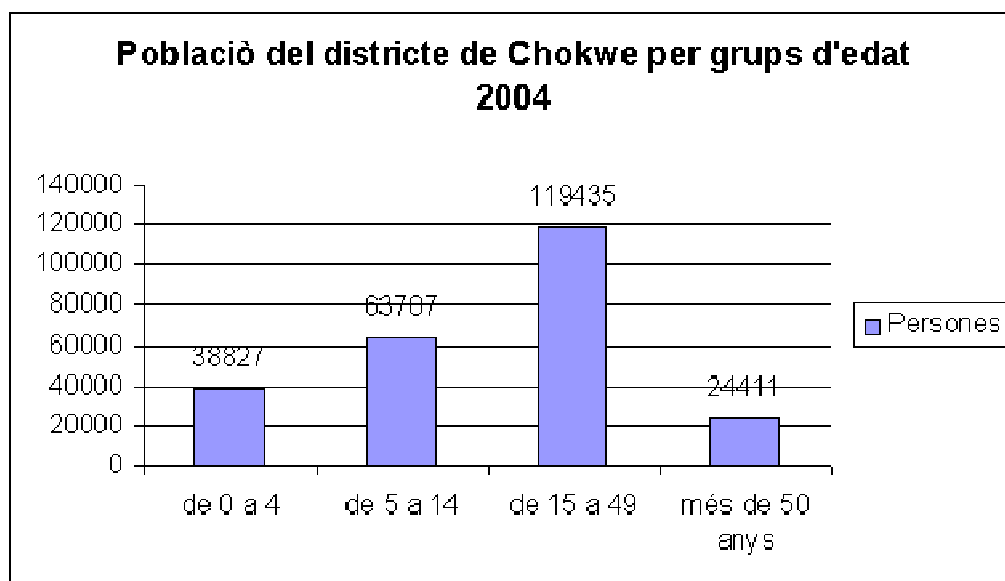
5.2.5. Salaris per estudiar (2005)

Umbele, amb els anys ha concretat el procediment per a que els nens africans estudiïn però a la vegada treballin. En concret el projecte de Chokwe (Angola), cap de districte (amb 246.380 habitants), situat a uns 200 km. de Maputo, es va preveure

⁹⁰ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_DEKESE_PROM_DONA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

⁹¹ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_DEKESE_PROM_DONA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

que beneficiaria a aquesta localitat de 72.097 habitants⁹². La distribució del districte per edats de Chokwe l'any 2004 va ser la següent:

Font: <http://www.umbele.org>⁹³

El diagrama de barres ens permet de veure una població amb poca esperança de vida ja que hi ha escasses persones que sobrepassin els 50 anys. També hi ha força mortalitat infantil ja que els nens i nenes fins a quatre anys són pocs. En canvi, el gruix dels habitants de Chokwe es concentra entre els 15 i els 49 anys, la qual cosa predisposa que hi hagi força població en edat de treballar.

Un cop analitzada la situació, l'objectiu d'Umbele va ser el de potenciar al llarg de 2005 el treball acompanyat dels estudis i la campanya de "salaris per a Chokwe" pretenia crear una base social de gent local qualificada i capaç d'exercir com a motor del creixement i desenvolupament d'aquesta localitat africana.

L'estratègia d'aquesta campanya era prioritzar l'ensenyament superior a dotze persones pobres de famílies amb rendes baixes (inferiors a 1 USD per dia), que no podrien costejar mai el seus estudis ni deixar de treballar per a ajudar a les seves famílies. Umbele es proposa aconseguir que la majoria d'aquests estudiants puguin

⁹²<http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO7&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es> a 21/06/09

⁹³<http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO7&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es> a 21/06/09

finalitzar-lo i que algun d'ells pugui cursar estudis superiors que contribueixin a potenciar l'economia de la regió.

El criteri necessari que s'ha utilitzat és el compromís de la persona a retornar a la població d'origen al finalitzar els estudis. "Es prioritzaran aquells estudis o carreres que tinguin potencial de generar activitat econòmica directe a la població"⁹⁴. Les principals especialitats sobre les quals aquests cursos aniran enfocats són les de tècnic de laboratori, motorista, logista, administratiu, etc.

Matriu i pressupost de la campanya "Salaris per a Chokwe"

Any	Any 1	Any 2	Any 3	Any 4	Any 5	Any 6	Any 7	Any 8	Any 9	Any 10
P1	2	2	2	2	2					
P2		2	2	2	2	2				
P3			2	2	2	2	2			
P4				2	2	2	2	2		
P5					2	2	2	2	2	
P6						2	2	2	2	2
TOTAL	2	4	6	8	10	10	8	6	4	2

Font: www.umbele.org⁹⁵

El pressupost de l'any 2005 ha anat destinat als estudiants Edy da Emilia Àngelo Nacapara per a que pugui estudiar la carrera de Medicina (1.500 € de matrícula i 1.000 € per allotjament i despeses durant el curs) i a l'estudiant Odette Maholele per a cursar la carrera de Ciències de l'Educació (amb 1.000 € per la matrícula i 1.000 € més per allotjament i despeses durant el curs). En definitiva, el pressupost previst ha estat d'uns 4.500 €.

5.3.6. Promoció de la dona (2006)

Vist els resultats satisfactoris de 2005 amb el projecte de promoció de la dona i recuperació nutricional dels infants a la República del Congo, Umbele aquesta vegada, va decidir incorporar a la missionera Mercedes Arbesú per a que desenvolupés el projecte a les dones en l'àmbit a Malawi l'any 2006. Es tractaria, de cobrir la totalitat de l'import de l'allotjament i d'estudis de 20 nenes estudiants de

⁹⁴ <http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:service=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO7&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es> a 21/06/09

⁹⁵ *Ibídem.*

secundaria, que sense aquest ajut no podrien continuar els estudis. El pressupost per any acadèmic resulta de 4.200 € anuals amb vistes a ampliar el nombre de matriculades⁹⁶.

Una altra campanya de característiques molt semblants és la “d’ajut per a estudis de formació professional a noies de Kimlea”, introduïda per la missionera Mercedes Otaduy, amb l’objectiu d’oferir dos anys de formació a noies mitjançant la concessió de beques. Amb això no només s’ajudà a la nena segons Sala i la seva fundació, sinó a tota la família, tal com expressa la Mercedes:

Lo millor de tot és la repercussió que tenen en elles i les seves famílies. Al començar a guanyar-se la vida resolen els problemes bàsics de les seves famílies i així al ajudar a una alumna estem ajudant a tota una família. Amb les beques rebudes d’Umbele s’està ajudant a 46 famílies⁹⁷.

La idea d’Umbele durant 2006 va ser la de donar beques a unes 26 noies amb la previsió, cara al futur, d’ampliar-la a 31 amb un import de 14.250 € (250 € per 57 beques)⁹⁸.

5.2.7. Salaris per estudiar a la Universitat (2006)

El seguiment de la campanya “Salaris per estudiar a Chokwe”, inaugurada l’any 2005, fet per la nova missionera Maria Elisa Verdú ha tingut uns resultats prou satisfactoris entre els dos nois inscrits. Ambdós van treure molt bones notes i per tant passen de curs.

Entre 2006 i 2007 s’hi han afegit tres alumnes més. Si el pressupost de 2006 va ser aproximadament d’un total de 6.500 € per costejar els estudis d’Edy da Emiglia Àngelo Nacapara (estudiant de Medicina), d’Odette Maholele (estudiant de Ciències de l’Educació) i de Joao Augusto Cabral Patricio (estudiant d’Economia), per l’any 2007 també es va fer una previsió d’un mínim de 7.500 € i un màxim de 14.000 €

⁹⁶http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_PROMO_DONA_MLAL&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

⁹⁷http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_KIMLEA&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es a 21/06/09

⁹⁸ *Ibidem*.

tenint en compte que d'aquests salaris per estudiar s'hi van afegir tres alumnes més⁹⁹.

5.2.8. Microcrèdits (2006)

La campanya d'1€=2€ tingué com a objectiu concedir préstecs a petits empresaris, el retorn dels mateixos amb interessos molt baixos amb la finalitat de reinvertir per part d'Umbele, en la millora de les infraestructures africanes. En aquest sentit, Umbele deixà un préstec de 3.050 € a Eric Woode, per tal de poder prosperar en el seu negoci pesquer¹⁰⁰.

També Umbele ha deixat diners (740 €) a l'empresari Evans Azmelah, per establir un forn de pa i una pastisseria. La finalitat és que els seus productes puguin abastar a diverses escoles i hospitals de les rodalies¹⁰¹.

Finalment, cal destacar el crèdit (2.290 €) a Manuel Mensah per a la fabricació i distribució de material de construcció i a A. Frankos (1.150 €), destinats a millorar la qualitat del negoci mobiliari que té¹⁰².

5.2.9. Projectes 2007

Els objectius d'Umbele per a 2007 van ser els de contactar amb empreses com Invall (S.A) per ajudar al finançament de beques d'ensenyament primari i secundari per a nenes de Barsaloi i de Samburu (a Kènia). El pressupost previst va ser d'uns

⁹⁹ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_SALARIS_CHOKWE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

¹⁰⁰ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.WOODE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

¹⁰¹ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.AZMELAH&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

¹⁰² http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.MANUEL&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09;
http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_FRANKOS2&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

2.120 € anuals i es va repartir entre quatre nenes per estudiar primària i quatre, secundària¹⁰³.

A més, la ONG de Sala, no ha deixat de banda l'ajut pels nois. Al llarg de 2007 va ampliar un conjunt de beques per a secundària (683,20 €), formació professional 5.303,2 € i estudis universitaris (2.076,77 €) pels joves de Malawi, conegut com el "projecte Bongololos"¹⁰⁴.

Al mateix temps, tant el missioner franciscà Gratian Chittilapilly com els missioners caputxins van sol·licitar ajut per pagar una carrera universitària a la noia Esmie Tcheza de Lilongwe (Malawi), a la Universitat Catòlica de Blantyre (Malawi) a raó de 1.844,44€ anuals (durant els tres anys de la carrera) o bé el pagament de 5.533,33 € per els tres anys (preferint la primera opció)¹⁰⁵.

El projecte "Salaris per a estudiar a Chokwe" va continuar l'any 2007. Els alumnes matriculats van superar amb èxit els seus cursos. Sens dubte, el suport de la Fundació Umbele ha estat decisiva. Els pressupostos que es van fer l'any 2006 s'han complert satisfactòriament i fins i tot s'han pogut ampliar. Així, si inicialment es van pagar les despeses dels estudis universitaris d'Edy da Emiglia Àngelo Nacapara (2.500 €), d'Odette Maholele (2.000 €) i de Joao Augusto Cabral (2.000 €), amb el temps, Umbele ha finançat els estudis d'Agricultura de Paulo Chichava (2.000 €), de Medicina a Narciso Chambal (2.500 €) i d'Economia a Agostinho Valente Macame (2.500 €)¹⁰⁶.

De tots aquests estudiants s'ha de dir que a l'any 2007 Narciso Chambal no aprovà Medicina i passà a estudiar Infermeria i tampoc Paulo Ananias Chichava aprovà els seus estudis a la Facultat d'Agronomia i per això decidí de matricular-se d'un curs tècnic en l'Institut Superior d'Agronomia de Chokwe cara a l'any 2008.

¹⁰³ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_AJ_ESTUDIS_NOIES_SAMBURU&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09

¹⁰⁴ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_AJ_ESTUDIS_BONGOLOLOS&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09

¹⁰⁵ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_AJ_ESTUDIS_UNIV_ESMIE_TCHEZA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09

¹⁰⁶ http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_SALARIS_CHOKWE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09

5.2.10. Projectes 2008

Val a dir que des de l'any 2008 s'han incorporat nous estudiants beneficiaris dels ajuts econòmics d'Umbele. Són Herminio Alberto Mucabel, estudiant de Dret a la Facultat de Santo Tomás d'Aquino de Xai-Xai (Moçambic). També hi ha un tercer alumne, Tristencio Joao Sambo, que ha cursat tercer de Medicina i ha rebut ajut de la Fundació. En total les despeses per estudis universitaris han pujat a 23.500 €, per la qual cosa Umbele ha hagut de buscar noves vies de finançament. Els resultats dels estudis, l'any 2008, van ser satisfactoris per a tots els estudiants¹⁰⁷.

5.2.11. Projectes 2009

L'any 2009 al projecte "Salaris per estudiar a Chokwe", previst per a vuit persones més els ajuts puntuals que rep Tristencio Joao Sambo, s'hi han afegit dos estudiants més. És tracta de Dilson Manuel dos Santos i d'Orlando Abilio Mondlane, ambdós estudiants universitaris de Ciències de l'Educació a la Universitat Catòlica de Nampula (Moçambic). D'aquesta manera, les despeses d'Umbele d'aquest 2009 han estat de 29.000 € i gràcies als seus esforços va aconseguir disposar d'aquesta quantitat¹⁰⁸.

Paral·lelament als salaris per estudiar la Fundació ha mantingut una campanya d'alimentació i salut l'any 2009 cara a les noies dirigida per la germana Immaculada Felicitas Cembranos. Es tracta d'ajudar a 35 noies del Congo amb nutrició, sanitat, activitats d'educació i d'ensenyar-les a tenir un ofici a la vida (confecció, brodar, saber fer pastissos, salar peix, fabricar begudes, plantar hortalisses, etc.). A llarg termini elles adquiriran amb aquests hàbits i formació més dignitat i podran, respectivament, ajudar al seu entorn proper. El pressupost previst per la Fundació i la germana Immaculada ha estat d'uns 8.851,20 € i s'està aplicant favorablement¹⁰⁹.

¹⁰⁷ http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2008_CHOKWE_PROJECT_CARTA_UMBEL E_08.PDF a 26/06/09

¹⁰⁸ http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2009_CHOKWE_PROJECT_CT_CHOKWE20 09_CAT.PDF a 26/06/09

¹⁰⁹ http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2009_RDCONGO_FCEMBRANO_VTA_PRO CT_RD_CONGO - F.CEMBRANOS - ALIMENTACIO I SALUT_VTA_CAT.PDF a 26/06/09

Conclusions

Per a resumir, en aquest treball hem pogut analitzar i conèixer les característiques principals que compon el pensament de Xavier Sala i Martín. Una de les seves principals argumentacions resideix en la creença de que l'afany de lucre personal condueix a la millora i benestar d'una societat desembocant en un creixement econòmic de manera sostenible global.

Es manifesta també a favor de la competitivitat i la innovació. Per aquest motiu, és més partidari de potenciar el sector privat envers el públic, ja que l'excessiva regulació i unidimensionalitat de l'operativa pública genera manca d'incentius per aconseguir el progrés i l'eficàcia que s'obté a través del sector privat, perquè el capital empresarial no és funcionarial.

La globalització és el marc més propici per als mercats, ja que l'obertura de les barreres i les millores en les comunicacions permet que els principals beneficiaris siguin els consumidors, obtenint els productes de major qualitat al millor preu. Sala afirma que "el meu món és el mercat i el meu mercat és el món" amb la mentalitat de plantejar aquest escenari. Les posicions i postulats dels governs proteccionistes afavoreixen a *lobbies* o grups de pressió determinats en contra del capitalisme de mercat, intrínsecament lligat a la globalització i no fan res més que provocar perjudicis a la població, l'endarrereixen, baixen la seva productivitat, la competitivitat, resten igualtat d'oportunitats i sobretot neguen al Tercer Món la possibilitat de participar-hi i obtenir-ne beneficis. Per això considera que Catalunya hauria d'abandonar la visió localista per a no seguir remant en contra de les forces de la globalització. Creu que l'Estat espanyol no destina prou inversions a Catalunya respecte el que en recapta i és per això proposa un pla de finançament alternatiu per assolir la igualtat i la recerca de la veritable productivitat i solidaritat del país. La quota de solidaritat, anomenada addicional, es donaria a través de dos criteris: el d'igualtat, en relació a la població relativa; i el d'eficiència en referència al PIB relatiu tenint més ponderació el segon factor progressivament en el temps.

Els Estats, no obstant, haurien d'intervenir en determinades ocasions amb l'objectiu de garantir de forma genèrica els drets de la propietat privada i intel·lectual, perquè la desprotecció, en aquest sentit, sí podria provocar el col·lapse de tot el sistema econòmic. També hauria d'afavorir les patents per a garantir la propietat de

les idees a fi de generar progrés i la competència entre empreses, evitant els monopolis.

L'educació, segons Sala és un dels pilars fonamentals de les persones ja que la formació és clau per al desenvolupament i progrés de les generacions futures. A l'Àfrica, a més, resulta imprescindible com a base per encarar la seva recuperació ja que l'excessiva dependència respecte els països del Primer Món és un gran obstacle per a la consecució de l'objectiu del continent de sortir de la pobresa i misèria que tenen. La promoció de la dona a través de l'educació influencia en el rol que desenvolupa a la família i per la seva autosuficiència. En conseqüència, la salut, benestar i perspectives de futur dels seus infants milloren.

Actualment, a nivell mundial, ens trobem en una crisi econòmica que no ha finalitzat i on es dibuixen moltes interpretacions sobre els motius i solucions a aplicar-hi. Sala respecte la conjuntura actual destaca dues crisis: l'espanyola i l'americana. Mentre que l'americana es pot extrapolar a mundial per la seva magnitud i extensió, l'espanyola és interna i arrossegada per una mala gestió al llarg dels temps.

L'origen de la crisi americana resideix en les hipoteques "*subprime*" que dinamitaren el sector bancari i, de retruc, per efecte dominó, totes les empreses i sectors que en derivaven d'ell. Les accions que emprèn el govern, Sala considera que són mostres del desencís i desconeixement de les veritables solucions que es tenen d'aplicar, creient que s'haurien de salvar aquells sectors que siguin de futur i deixar que facin fallida els que no siguin eficients. El resultat és que s'està efectuant una despesa pública enorme i ineficient. No obstant, la infraestructura de país, basada en la innovació, la competitivitat i en una ferma aposta pel sector privat tirarà endavant segons Sala l'economia del país.

El cas espanyol és degut a que té un dèficit comercial del 10%, no inverteix ni aposta per la innovació ni en qualitat, només en despeses, i s'ha especulat massa en el sector de la construcció ocupant actualment el 19% del PIB espanyol quan tindria que reduir-se al 4% per a ser equilibrat. Per tant, cal un redimensionament.

Sala veu com a mesura oportuna temporal la reducció dels impostos, concretament, la seva proposta incideix en la supressió temporal de l'IVA per dos motius: el d'eficiència, ja que els ciutadans tindrien més capacitat de consum per a

gastar en que cregui oportú; i el d'immediatesa, perquè és l'impost més àgil i ràpid de ser percebut per els ciutadans.

Tot i això, Espanya no és un cas aïllat ja que els països de la Unió Europea segueixen igualment en recessió. Però l'espanyola és molt més preocupant perquè amb una taxa d'atur del 17,9%, es converteix en la més alta de la UE i casi el doble de la mitjana, fet que repercutirà en un fre per a la recuperació i en una major dificultat per a sortir-ne¹¹⁰.

Sala constatà el 19 d'agost de 2009 que Espanya és un dels països que més s'han endeutat i, que en un context de crisi, té un problema addicional ja que no controla la seva política monetària: "És possible que Espanya acabi sent un problema per a Europa i que per exemple acabi sent expulsat de l'euro. S'ha saltat els límits de dèficit i de deute públic d'una manera extravagant"¹¹¹.

Hem pogut observar també que la Fundació Umbele té com a missió ajudar mitjançant aportacions econòmiques solidàries, de particulars, a la causa africana. A diferència de moltes ONG's, Umbele opera, especialment, amb els missioners per tal d'atendre millor les necessitats que pateixen els diferents pobles africans. Els projectes contempen molts àmbits, són flexibles i oberts a canvis. Malgrat això, tenen una temàtica bastant continuïsta centrada en: l'educació, l'ajut a refugiats i la promoció de la dona, salut i nutrició. Pel que fa a l'educació, Umbele fomenta tant els estudis primaris, com els secundaris i universitaris i, a més, la formació professional. També intenten potenciar els petits negocis que emprenen mitjançant la concessió de microcrèdits. D'aquesta manera, atén a les necessitats vitals dels africans i tanmateix, intenta col·laborar en la situació precària respecte la disponibilitat de recursos tant econòmics, com materials i d'infraestructures.

Aquesta ONG té en compte la conjuntura actual de crisi, que afecta en major mesura al desenvolupament, per la manca d'incorporació tecnològica i d'inversions així com per la dificultat de poder introduir circuits comercials des d'Europa i Occident en relació al continent africà, quedant aquest en situació d'inferioritat i exclòs d'un comerç just.

L'opinió de Sala Martín sobre les decisions i criteris pels quals s'ha d'encaminar la nostra solidaritat, juntament amb les creences del perquè falla la resolució del tema africà, per moltes donacions i ajudes que els hi dispensen, és compartida per la majoria d'economistes liberals, com per exemple J.K. Galbraith. Aquest analitza i

¹¹⁰ "La recuperación tendrá que esperar". El País 23/08/09

¹¹¹ EP., "España puede ser expulsada del euro según Sala i Martín". La Vanguardia 20/08/09

justifica la situació actual africana remuntant-se a l'època de la descolonització. Després de la Segona Guerra Mundial, es produí la independència de molts països asiàtics i africans. El procés de descolonització va comportar la independència política i el dret a l'autogovern. Aquest fet coincidí segons Galbraith amb que a Occident “va haver-hi un temps en que sí resultaven rentables, ja que eren una rica font de matèries primes i de productes de consum variats. Qui comerciava a aquests llocs eren poderosos econòmicament i políticament. Però les coses ja no eren així. El motor de benestar econòmic estava a l'interior dels propis països industrials avançats. Al quedar marginats d'aquesta manera el món colonial, deixar-lo en llibertat resultava ser un avantatge per a tots”¹¹². Des de llavors l'endarreriment d'aquests països fou major al igual que els seus problemes d'autofinançament.

Tot i així, el sentit de responsabilitat feia que els països més rics no abandonessin als més pobres en aquelles condicions. Per això, s'ha intentat al llarg dels anys mitjançant la creació d'institucions, de plans i programes per al desenvolupament de l'Àfrica esgrimits tant per Sala com per Galbraith. El principal motiu pel qual no han fructificat la majoria de les propostes de desenvolupament econòmic a l'Àfrica és perquè no provenen de les necessitats reals internes dels països d'aquest continent, opinió amb la qual coincideixen tots dos autors. Per aconseguir aquesta força interna el requisit fonamental que ressalta J.K. Galbraith és l'educació: “El primer requisit per a que es produeixi el desenvolupament econòmic de qualsevol país és una població educada, i, en conseqüència, competent, social i econòmicament motivada”¹¹³, variable que X. Sala també defensa, com hem vist, en els seus projectes aplicats a diferents poblacions africanes, des d'Umbele. Els africans no han sortit del pou perquè l'intervencionisme per part dels països rics, més enllà de la bona voluntat, no ofereix als pobles africans el que realment necessitaven, sinó el que ells consideren oportú. D'aquesta manera Galbraith afirma: “la població pobre és analfabeta, necessita menjar, roba i cures mèdiques elementals. En comptes d'això, se'ls hi donà fàbriques i flamants aeroports que no tenien cap importància per a la seva vida diària”¹¹⁴, mentre Sala, desesperadament, ha intentat dur a terme, a la pràctica, l'educació a Àfrica (o almenys a algunes localitats).

Però per a Sala hi ha més variables responsables de l'estancament del creixement africà. Així, un altre requisit fonamental és la necessitat de que els països africans tinguin governs responsables, estables i transparents, cosa que no sempre ha

¹¹² KENNETH GALBRAITH, J., *Un viaje por la economía de nuestro tiempo*, Editorial Ariel Sociedad Económica. Barcelona, 1994, p.p.: 147-154

¹¹³ *Ibidem*.

¹¹⁴ *Ibidem*.

passat. Després de la seva independència, tot sovint, han tingut confusió en aquest sentit, conflictes polítics, agressions internes i grans matances ètniques, ja que el poder està a mans de persones ignorants i corruptes.

Per altra part, el gran centralisme i l'intervencionisme dels Estats, impossibilita prosperar i millorar a través de l'iniciativa privada. Tal i com s'ha explicat en aquest treball Xavier Sala sosté que la globalització i el liberalisme són vitals per al creixement africà tot afirmant que, anteriorment, països pobres com Xina s'han desenvolupat gràcies a la seva incorporació en els circuits comercials dels països del Primer Món¹¹⁵.

Un altre economista que també deixa petjada respecte a la situació africana, és el Premi Nobel d'Economia de 2008, Paul Krugman. Aquest es desmarca del paper fonamental de l'educació on tant incideixen Galbraith i Sala. En canvi considera prioritària una globalització com a element determinant per a solucionar la pobresa del Tercer Món. Així argumenta que és imprescindible "la transferència de tecnologia i de capital dels països amb salaris alts als països amb salaris baixos". Per a ell si les barreres aranzelàries es reduïssin, si les telecomunicacions augmentessin, si els transports aeris fossin millors i més barats, reduirien les diferències i permetrien als països i a les localitats més pobres de poder participar de la globalització i incrementar el seu nivell de vida malgrat que els salaris continuessin baixos.

Segons Krugman, el cas de Corea és el més evident. Hi ha un abans i després d'aquest país després d'haver viscut l'experiència de la globalització. De fet aquesta opinió és compartida per Sala que ho exemplifica en el cas xinès. Ambdós autors corroboren la globalització i no el socialisme com a factor de creixement. Mentre per a Krugman és vital, per a Sala la globalització és un dels molts elements necessaris per a promoure el creixement, juntament amb l'educació, la sanitat i la no corrupció dels Estats de molts països pobres.

Per últim Krugman creu important l'estabilitat política dels governs però Sala és molt més dràstic quan reivindica no només combatre la corrupció interna dels països pobres, en aquest cas africans, sinó el paper fonamental de les institucions internacionals actuant sense ànim de lucre i, al mateix temps, promovent donacions

¹¹⁵ KENNETH GALBRAITH, J., *Un viaje por la economía de nuestro tiempo*, Editorial Ariel Sociedad Económica. Barcelona, 1994, p.p.: 147-154

que responguin a les necessitats reals de la població, en detriment dels crèdits, veritables creus d'aquests països en relació al seu endeutament extern¹¹⁶.

Voldria també deixar constància en aquest treball dels temes plantejats a la cimera del G-8 del passat mes de juliol (ja que justament s'interessava per la qüestió africana) a través dels diferents diaris espanyols actuals. Per exemple, *ABC* destacava molt les opinions del Papa Benet XVI en relació a la necessitat de vetllar per Àfrica. Mentre el diari *La Razón* emfatitzava molt la necessitat de lluitar contra la corrupció i recolzava el missatge d'Obama en el sentit de fer veure als líders africans que governs inestables amb corrupció no ajuden al creixement econòmic del continent Àfrica. El diari *La Vanguardia*, en canvi, hi va dedicar tantes o més pàgines que els anteriors i va destacar també moltes de les variables exposades en aquest treball: la necessitat d'incorporar en els Fòrums i en les institucions internacionals als països pobres per que puguin expressar lliurement les seves mancances, que les donacions fetes pels països rics s'ajustin a les necessitats reals, neutralitzant d'aquesta manera l'excessiva preocupació pel canvi climàtic. Per últim haig de comentar que *El País* en els articles coincidents amb la celebració de la cimera s'obria a totes aquestes variables però especialment va publicar més articles referents a la necessitat de combatre el canvi climàtic¹¹⁷.

¹¹⁶ KRUGMAN, P., *El retorno de la economía de la depresión y la crisis actual.*; Editorial Crítica, Barcelona, 2009, p.p.: 28-32

¹¹⁷ "El G-8 combatirá el cambio climático". *El País* 9/07/09;
"Obama regatea el "efecto Berlusconi". *El País* 9/07/09;
"Los líderes plantan cara al calentamiento global". *El País* 10/07/09;
"El Papa y el presidente de EEUU ponen en común su visión del mundo". *El País* 11/07/09;
"Obama pone en pie a África". *El País* 12/07/09;
"Los ocho grandes ven aún incierta la salida de la crisis económica". *La Vanguardia* 9/07/09;
"La inquietud por el clima no basta". *La Vanguardia* 10/07/09;
"El G-8 se ve abocado a crecer". *La Vanguardia* 11/07/09;
"Agradecimiento español". *La Vanguardia* 11/07/09;
"Obama reprende a los líderes africanos". *La Vanguardia* 12/07/09;
"El cambio climático tapa la crisis". *La Razón* 09/07/09;
"El compromiso con África". *La Razón* 11/07/09;
"Obama, en la "Costa de los Esclavos"". *La Razón* 12/07/09;
"El Papa pide al G-8 atención a los más vulnerables". *ABC* 08/07/09;
"El Papa reparte a los líderes del G-8 una copia de su encíclica". *ABC* 09/07/09;
"Rezo por usted y bendigo su trabajo". *ABC* 11/07/09;

Bibliografia

Llibres

GALBRAITH, J.K. *Un viaje por la economía de nuestro tiempo*. Editorial Ariel Sociedad Económica, Barcelona, (1994).

GRAUPERA, J. *Converses amb Xavier Sala i Martín*. Edicions Dau, 4ª edició, Barcelona, (febrer de 2008).

KRUGMAN, P. *El retorno de la economía de la depresión y la crisis actual*. Editorial Crítica, Barcelona, (2009).

SALA I MARTÍN, X. *Economía liberal per a no economistes i no liberals*. Dèria Editors, S.L., 2ª edició, Barcelona, (novembre de 2007).

SALA I MARTÍN, X. *Apuntes de crecimiento económico*. Antoni Bosch, editor. 1ª edició, Barcelona, (octubre de 1994).

STUART MILL, J. *Sobre la libertad*. Edicions SARPE, Madrid (1984).

Articles de premsa

SALA I MARTÍN, X.: "La Tragedia de África: ¿Viagra o Malaria?". La Vanguardia 17/06/00.

SALA I MARTÍN, X.: "Educando a los Marginados". La Vanguardia 17/08/00.

SALA I MARTÍN, X.: "La Esperanza de África". La Vanguardia 7/02/01.

Diari Asturià "La nueva España" a 08/06/02.

SALA I MARTÍN, X.: "...No Podemos Fracasar". La Vanguardia 17/02/04.

SALA I MARTÍN, X.: "www.umbele.org". La Vanguardia 17/09/04.

SALA I MARTÍN, X.: “Otra montaña de palabras vacías”. La Vanguardia 11/10/04.

SALA I MARTÍN, X.: “Los interrogantes que se merece”. La Vanguardia 17/11/04.

SALA I MARTÍN, X.: “Un salario para estudiar”. La Vanguardia 17/12/04.

SALA I MARTÍN, X.: “Un mar de mediocridad”. La Vanguardia 17/01/05.

SALA I MARTÍN, X.: “África : se puede conseguir”. La Vanguardia 23/01/05.

SALA I MARTÍN, X.: “El gran poder de la libertad”. La Vanguardia 10/02/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Plan Marshall para África (I)”. La Vanguardia 17/03/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Plan Marshall para África (y II)”. La Vanguardia 21/03/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Proposta de finançament”. La Vanguardia 17/04/05.

SALA I MARTÍN, X.: “El fin del “milagro” chino”. La Vanguardia 13/06/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Por si las moscas”. La Vanguardia 17/08/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Pájaro de tóxicos excrementos”. La Vanguardia 17/09/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Salvar el Mundo Puede Ser Perjudicial”. La Vanguardia 12/12/05.

SALA I MARTÍN, X.: “Suecia: ¿espejo o espejismo?”. La Vanguardia 17/02/2006.

SALA I MARTÍN, X.: “¡Competencia!”. La Vanguardia 8/03/06.

SALA I MARTÍN, X.: “El instinto básico de Sharon Stone”. La Vanguardia 17/04/06.

SALA I MARTÍN, X.: “La maldición de los recursos naturales”. La Vanguardia 17/05/06.

SALA I MARTÍN, X.: “Entre el miedo y la esperanza”. La Vanguardia, 17/06/06.

SALA I MARTÍN, X.: “Pienso que Estado cuando menos mejor,... aunque sea catalán”. La Vanguardia 20/10/06.

SALA I MARTÍN, X.: “Mis entrevistas”. La Vanguardia 29/10/06.

SALA I MARTÍN, X.: “Un gran sentido del humor”. La Vanguardia 17/11/06.

SALA I MARTÍN, X.: “1€=2€”. La Vanguardia 17/12/06.

SALA I MARTÍN, X.: “CC (I): una verdad incómoda”. La Vanguardia 17/02/07.

SALA I MARTÍN, X.: “CC (3): a la vuelta de la esquina”. La Vanguardia 17/03/07.

SALA I MARTÍN, X.: “CC (y VI): no es nuestra prioridad”. La Vanguardia 1/05/07.

SALA I MARTÍN, X.: “No votaré socialista”. La Vanguardia 17/05/07.

SALA I MARTÍN, X.: “Cuando se pierde...se pierde”. La Vanguardia 17/09/07.

SALA I MARTÍN, X.: “¿Localista o cosmopolita?”. La Vanguardia 17/11/07.

SALA I MARTÍN, X.: “Los músicos del Titanic”. La Vanguardia 17/02/08.

SALA I MARTÍN, X.: “La distorsió com a mètode”. La Vanguardia 7/03/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Anclats a l'altre costat del pont”. La Vanguardia 7/03/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Soplan vientos de Esperanza”. La Vanguardia 17/03/08.

SALA I MARTÍN, X.: “No tienen otro remedio”. La Vanguardia 17/04/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Entidades de patrocinio público”. La Vanguardia 17/07/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Cuando las cosas iban bien”. La Vanguardia 17/08/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Crisis (1): qué ha pasado”. La Vanguardia 13/10/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Crisis(2):1929”. La Vanguardia 17/10/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Universal+igual= mediocre”. La Vanguardia 10/11/08.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (3): neointervencionismo”. La Vanguardia 17/11/08.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (4): más tranquilos”. La Vanguardia 07/12/08.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (5): eliminar el IVA”. La Vanguardia 17/12/08.

SALA I MARTÍN, X.: “Funcionarios doctrinales”. La Vanguardia 11/01/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (6): España”. La Vanguardia 17/01/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (7): gasto inútil”. La Vanguardia 11/02/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (8): Minar la confianza”. La Vanguardia 17/02/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (9): el pánico seguirá”. La Vanguardia 12/02/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (10): menos libertad”. La Vanguardia 09/04/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (11): peligroso regalo”. La Vanguardia 17/04/09.

SALA I MARTÍN, X. “Crisis (12): no tiene solución”. La Vanguardia 17/05/09.

Diari *El Mundo Deportivo* a 22/04/09 per KAP.

EP.: “España puede ser expulsada del euro según Sala i Martín”. La Vanguardia 20/08/09

“La recuperación tendrá que esperar”. El País 23/07/09

Articles de premsa complementaris

SALA I MARTÍN, X.: “Yo no soy ese chiquillo al que Jordi Pujol puso ahí delante por enchufe”. La Vanguardia 17/10/06

SALA I MARTÍN, X. Xavier Sala i Martín: “ Varios fundamentalismos”. La Vanguardia 17/01/06

SALA I MARTÍN, X.: “ Dinero y felicidad”. La Vanguardia 17/09/08

SALA I MARTÍN, X.: “Tendría dificultades para hallar las diferencias que hay entre CIU y PSC”. La Vanguardia 27/10/06

SALA I MARTÍN, X.: “Consecuencias catastróficas”. La Vanguardia 17/06/05

SALA I MARTÍN, X.: “Insultantes campañas electorales”. La Vanguardia 17/02/05

SALA I MARTÍN, X.: “Introducir discriminación”. La Vanguardia 17/03/06

SALA I MARTÍN, X.: “Barreras en el océano”. La Vanguardia 17/09/06

SALA I MARTÍN, X.: “La suerte de los Rothschild”. La Vanguardia 17/06/07

SALA I MARTÍN, X.: “Si el “Katrina” pasara por Barcelona”. La Vanguardia 07/09/05

SALA I MARTÍN, X.: “Babas de moralina barata”. La Vanguardia 17/07/05

SALA I MARTÍN, X.: “CC(II): ciencia y política”. La Vanguardia 10/03/07

SALA I MARTÍN, X.: “CC(V): entre unos y otros”. La Vanguardia 17/04/07

SALA I MARTÍN, X.: “La ley de la oferta y la demanda”. La Vanguardia 17/06/08

SALA I MARTÍN, X.: “Entrevista a Montilla”. La Vanguardia 16/10/06

SALA I MARTÍN, X.: “No es cómodo hacer política con el PP en Catalunya: no somos la derecha extrema”. La Vanguardia 24/09/06

SALA I MARTÍN, X.: “Bufones intelectuales”. La Vanguardia 17/11/05

SALA I MARTÍN, X.: “Alianza por la libertad”. La Vanguardia 11/02/06

SALA I MARTÍN, X.: “Creadores de “infodemias”. La Vanguardia 17/12/05

SALA I MARTÍN, X.: “Los problemas olvidados”. La Vanguardia 17/12/07

SALA I MARTÍN, X.: “El oráculo de Delfos”. La Vanguardia 07/01/06

SALA I MARTÍN, X.: “El premio Nobel de la Paz”. La Vanguardia 17/10/07

SALA I MARTÍN, X.: “CC (IV): el tipo de interés”. La Vanguardia 11/04/07

SALA I MARTÍN, X.: “El paquete más grande del mundo”. La Vanguardia 17/07/07

SALA I MARTÍN, X.: “La separación de la basura”. La Vanguardia 17/01/08

SALA I MARTÍN, X.: “¿Victoria en Sudáfrica?”. La Vanguardia 08/05/01

SALA I MARTÍN, X.: “Que la noche no dure 36 días!”. La Vanguardia 27/10/04

SALA I MARTÍN, X.: “Michaelmooreísmo”. La Vanguardia 07/11/04

SALA I MARTÍN, X.: “La tormenta perfecta”. La Vanguardia 08/01/08

SALA I MARTÍN, X.: “Obama es el más atractivo”. La Vanguardia 13/09/08

SALA I MARTÍN, X.: “El problema es la intervención”. La Vanguardia 17/05/08

SALA I MARTÍN, X.: “Cómo encontrar la flauta mágica”. La Vanguardia 17/10/04

“El G-8 combatirá el cambio climático”. El País 9/07/09;

“Obama regatea el “efecto Berlusconi”. El País 9/07/09;

“Los líderes plantan cara al calentamiento global”. El País 10/07/09;

“El Papa y el presidente de EEUU ponen en común su visión del mundo”. El País 11/07/09;

“Obama pone en pie a África”. El País 12/07/09;

“Los ocho grandes ven aún incierta la salida de la crisis económica”. La Vanguardia 9/07/09;

“La inquietud por el clima no basta”. La Vanguardia 10/07/09;

“El G-8 se ve abocado a crecer”. La Vanguardia 11/07/09;

“Agradecimiento español”. La Vanguardia 11/07/09;

“Obama reprende a los líderes africanos”. La Vanguardia 12/07/09;

“El cambio climático tapa la crisis”. La Razón 09/07/09;

“El compromiso con África”. La Razón 11/07/09;

“Obama, en la “Costa de los Esclavos””. La Razón 12/07/09;

“El Papa pide al G-8 atención a los más vulnerables”. ABC 08/07/09;

“El Papa reparte a los líderes del G-8 una copia de su encíclica”. ABC 09/07/09;

“Rezo por usted y bendigo su trabajo”. ABC 11/07/09;

Internet

¹http://www.umbele.org/g3repository/FOTOS/SRMESTRE_ENTREVISTA_ISLENY_ENTREVISTA_A_ISLENY_PEREZ.PDF a 28/05/09.

¹<http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO10&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es> a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_AJ_REFUG_YAUNDE_2A_CAMPANYA&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_DEKESE_PROM_DONA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹<http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO7&xtid:language=es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=es> a 21/06/09.

¹<http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PROYECTO7&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es> a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_SALARIS_CHOKWE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.WOODE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.AZMELAH&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_E.MANUEL&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_UNEUR_DOSEUR_FRANKOS2&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_AJ_ESTUDIS_NOIES_SAMBURU&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 21/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2006_AJ_ESTUDIS_BONGOLOLOS&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_AJ_ESTUDIS_UNIV_ESMIE_TCHEZA&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3war/bswebs.G3?log:pkid=2&log:company=36&log:contract=1&log:serviceid=1&menukeys=DETAIL:PRO_2007_SALARIS_CHOKWE&xtid:language=CA-es&pkid=2&idcompany=36&idcontract=1&idservice=1&language=CA-es a 23/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2008_CHOKWE_PROJECT_CARTA_UMBELE_08.PDF a 26/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2009_CHOKWE_PROJECT_CT_CHOKWE2009_CAT.PDF a 26/06/09.

¹http://www.umbele.org/g3repository/PROJECTOS/2009_RDCONGO_FCEMBRANO_VTA_PRO_CT_RD_CONGO - F.CEMBRANOS - ALIMENTACIO I SALUT_VTA_CAT.PDF a 26/06/09.

Conferències

Conferència de Xavier Sala Martín a la Universitat Pompeu Fabra. 28/04/09.

Conferència Europorc 2009 de Xavier Sala Martín. 25/05/09.

Televisió

Programa TV3: “Els matins” de 17/10/08. Entrevista a Xavier Sala i Martín.

Programa TV3: “El club” de 3/11/08. Entrevista a Xavier Sala i Martín.

Programa TV3: “HORA Q” de 11/12/08. Entrevista a Xavier Sala i Martín.

Programa TV3: “HORA Q” de 2/04/09. Entrevista a Xavier Sala i Martín.

Programa TV3 “Entre línies” de 20/04/09. Entrevista a Xavier Sala i Martín.

Entrevista al Doctor Xavier Sala i Martín

1.- Economista per l'UAB (Universitat Autònoma de Barcelona (1985)), doctor en economia (1990) per la Universitat de Harvard, professor de les Universitats de Yale i Columbia i de la Pompeu Fabra, membre del Banc Mundial, del FMI i del Fòrum Econòmic Mundial de Davos, col·laborador habitual de programes de ràdio i televisió, i de diaris com *La Vanguardia*, Premi Joan Carles I entre d'altres..., president de la comissió de gestió econòmica del Barça, etc. Alguna cosa li queda per a fer al Doctor Sala i Martín?. Quins són els seus reptes o perspectives de futur?.

2.- Els mercats no sempre tendeixen a trobar un equilibri entre oferta i demanda. Fins a quin punt es pot aplicar un liberalisme com el que vostè formula en els seus llibres tenint en compte encara la persistència i la tendència a les mesures proteccionistes o intervencionistes estatals?. Es decanta per l'empresa privada o l'empresa pública?. Què me'n diu de la concentració empresarial?.

3.- La competència és un dels requisits fonamentals del lliure mercat i, sens dubte, ajuda al creixement del benestar. En el marc del *Laissez-faire* quin ha de ser el paper de l'Estat per al foment d'una competència òptima? Si li encarreguessin intervenir, ara mateix, en una empresa en crisi, que és el que més el preocuparia?. Les causes o les variables de la crisi en el passat, la competència actual, o bé les previsions de futur?.

4.- Considera més eficaç el paper de l'Estat en innovació i tecnologia o en el donar subvencions a les empreses?. Sincerament, veu sana una política d'Estat fonamentada mitjançant la subvenció o que aposti per la reducció dels impostos?.

5.- Creu que es poden relacionar les protestes, generades, darrerament, en contra del pla o model de Bolònia, amb la mentalitat funcionarial dels espanyols?. Espanyols i catalans tenim mentalitat poc ambiciosa i arriscada?. Hem perdut la iniciativa pel camí?. Els polítics tenen també mentalitat funcionarial?. Com els veu, actualment, cara a les eleccions al parlament europeu?.

6.- Pensa que el govern dels Estats Units es manté fidel a la seva tradicional inversió, des del segle XIX, en innovació i tecnologia mentre a Europa els governs estan més capficats en intervenir pròpiament en l'empresa privada?. Com valoraria

les inversions actuals i els projectes I+D de la Unió Europea, d'Espanya i de Catalunya?. Els catalans tenim por al canvi i a la innovació?.

7.- L'intervencionisme és incompatible amb la globalització?. Fins quin punt la globalització pot afavorir al consumidor i als sectors més humils?. Està a favor de la llibertat de circulació de persones? Després d'interrogant no hi va punt. I de la llibertat d'oportunitats? La globalització ha incrementat la immigració cap al món occidental? Als immigrants, si se'ls dóna educació i les mateixes oportunitats s'adapten millor a les noves tecnologies?.

8.- Tanta immigració suposarà un augment de les despeses estatals cara a la Seguretat Social i en canvi una disminució de les pensions? El copagament podria ser una mesura positiva per a la millora de la recaptació? Està en contra o a favor de la privatització de la Seguretat Social?.

9.- Expliquim Doctor Sala: quina trajectòria ha fet i a on es troba, en aquest moment, l'Estat del Benestar a Espanya en el marc de la crisi econòmica mundial i pròpia? Per què nosaltres tenim també una crisi econòmica específica, no? O bé tan sols les variables causants de la nostra crisi venen de fora? Què li sembla allò de que quan la crisi nordamericana s'acabi també millorarà la situació espanyola?.

10.- Com es pot resoldre el tema de les hipoteques impagades? Difondre els valors ètics i la solvència pot ajudar?. Canviar d'hàbits també? Com veu el PIB actual espanyol? I el català? Què en sap dels orígens i la trajectòria de la cultura del "ladrillo"? Per què això, des de 1992, ha anat "in crescendo" o fins i tot ja era anterior?.

11.- La recessió mundial de 1929 comportà un gran deute extern per a Llatinoamèrica mentre Gran Bretanya i EEUU el toleraven. La descolonització de després de la Segona Guerra Mundial també representà un increment del deute extern per a molts països asiàtics i gairebé tot el continent africà. La crisi actual augmentarà el deute extern dels països més pobres?. Si o no a la condonació d'aquest deute Sr. Sala? Per què?

12.- Durant el neocolonialisme del segle XIX les metròpolis imposaven un lliurecanvisme forçat a les colònies. Creu que això encara continua en relació a les

antigues colònies o en relació als països pobres? Qui guanya més, països rics o pobres de la globalització?. Hem d'apostar pel comerç just?

13.- Podria explicar-me la relació mantinguda "d'Empresari sense fronteres" amb Umbele i com ha evolucionat aquest tàndem?

14.- Doctor Sala, per últim, si em permet voldria fer-li una pregunta de tipus més personal. Per què imparteix classes en una universitat pública?